

Tussenbalans 2014-2015 voortgang Regionale Samenwerking Noordoost Brabant

**Noordoost
Brabant**

partner in **AgriFood
Capital**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Inleiding	3
2 Regionale samenwerking Noordoost Brabant	3
3 Aanpak evaluatie.....	6
4 Conclusies en aanbevelingen	7
Bijlage	11
Bijlage 1 Gevoel voor samenwerking.....	11
Bijlage 2 Democratische kwaliteit	12
Bijlage 3 Effectiviteit.....	18

1 Inleiding

Als vervolg op een eerder bestuursconvenant 2010-2012 ondertekenden op 19 februari 2014, 22 overheidspartners in Noordoost Brabant het convenant voor de regionale samenwerking. Doel van dit convenant is om op beleidsmatig en strategisch vlak samenwerking te zoeken bij beleidsmatige en strategische vraagstukken van bovengemeentelijk belang. Deze liggen vast in de Strategische Agenda en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma. Het convenant loopt ten einde (eind 2016) en het convenant bepaalt dat de uitvoering van het convenant uiterlijk in 2016 wordt geëvalueerd. Aan de hand van een financiële en inhoudelijke beoordeling wordt bekeken of de met de samenwerking beoogde doelen efficiënt en effectief worden bereikt en worden voortgezet (Convenant – art. 23). De evaluatie is samen met ambtelijke vertegenwoordigers van de gemeente uitgevoerd en besproken in het Bestuur van de regio. Deze tussenbalans ligt nu voor u, en beslaat de periode januari 2014 t/m december 2015. Voor het jaar 2014 is een jaarrekening beschikbaar. Dat geldt niet voor 2015. Deze jaarrekening wordt voor de zomer van 2015 afgerond.

2 Regionale samenwerking Noordoost Brabant

Doel Regionale samenwerking NOB

Doel van de regionale samenwerking is om gemeentelijke taken efficiënter uit te kunnen voeren en om bovenlokale maatschappelijke opgaven effectiever aan te pakken. De samenwerking is gericht op regionale strategische samenwerking: gericht op gemeenschappelijke maatschappelijke opgaven die op regionaal niveau spelen, zoals demografische en economische ontwikkelingen. Het gaat daarbij ook om economische, ruimtelijke ordenings- en infrastructurele maatregelen die bijdragen aan het versterken van de (internationale) concurrentiepositie van de regio. Daarnaast gaat het om tactische samenwerking die er vooral op is gericht om de bestuurs- en uitvoeringskracht te vergroten van intergemeentelijke taken. Juist hiervoor is een aparte Business Unit opgericht. Deze moet zorgen voor een snelle uitvoering van de programmalijnen uit de strategische agenda en de uitvoeringsagenda.

“Samenwerkingsgevoel”

Bij regionale bestuurlijke en triple-helix samenwerking gaat het niet alleen om een zakelijk en rationeel proces. Het gaat ook om “samenwerkingsgevoel”. Partners moeten een positief beeld van elkaar hebben, de sleutelfiguren van de beoogde partnergemeenten moeten elkaar vertrouwen, en de gemeenten moeten een zekere mate van homogeniteit hebben (historisch, sociaal-cultureel). Dat laatste vooral als de samenwerking beleidsinhoudelijke of strategische vraagstukken betreft. De beoogde partners moeten ook overeenstemming hebben over de soort taken waarop zij willen samenwerken en de redenen daarvoor en een gevoel van urgentie delen. Deze criteria bepalen mede het succes van de samenwerking, maar zijn niet altijd makkelijk meetbaar. Ze zijn samen te vatten in de termen interne cohesie en extern profiel.

Regionale samenwerking Noordoost Brabant

Afgesproken is de samenwerking plaats te laten vinden in een lichte vorm, op hoofdlijnen en op vrijwillige basis, maar niet vrijblijvend. gekozen is voor een samenwerkingsvorm gebaseerd op een publiekrechtelijke afspraak tussen de samenwerkende bestuursorganen van

gemeenten, zonder dat daarvoor een specifieke rechtsvorm is gekozen. Er is, zoals bij een bestuur van een openbaar lichaam, een Algemeen Bestuur, een Dagelijks Bestuur en een Voorzitter. Ook is er een aantal Portefeuillehouders overleggen (PoHo's) binnen de bestuurlijke samenwerking actief. Hier overleggen de vakwethouders over een aantal inhoudelijke thema's: Economie, Duurzame leefomgeving, Bereikbaarheid en Mobiliteit en (sinds januari 2016) Arbeidsmarkt. Tenslotte is er één gemeente ('s-Hertogenbosch) als centrumgemeente aangewezen. Deze gemeente vormt de rechtspersoon namens de deelnemende partners en oefent bepaalde bevoegdheden uit. Zoals een eigen (afgescheiden) vermogen en de bevoegdheid rechtshandelingen te verrichten en personeel in dienst nemen. Het ambtelijk apparaat werkt in Noordoost Brabant samen door informeel ambtelijke kennis te delen in een netwerkmodel. De ambtenaren blijven in dienst van de eigen gemeente en werken structureel samen, waarbij het vooral gaat om het delen van kennis, bijvoorbeeld in intergemeentelijke werkgroepen van ambtenaren. Er vindt beperkte overdracht van mensen plaats naar de regionale organisatie.

Triple helix samenwerking AgriFood Capital

Naast de bestuurlijke samenwerking tussen de overheden is er samenwerking met onderwijsinstellingen en ondernemers. Die is vormgegeven in een Strategisch beraad AgriFood Capital, waar verbindingen worden gelegd en krachten gebundeld. Het is de motor van de regionale Triple Helix samenwerking. Haar belangrijkste taak is vanuit eigen kracht een economische duurzame ontwikkeling in de regio Noordoost Brabant te stimuleren door economische samenwerking in de regio aan te jagen, ideeën en aanwezige kwaliteiten te verbinden en zowel binnen als buiten de regio ontwikkelingsrichtingen en kansen te agenderen. De strategische agenda van AgriFood Capital wordt door het Strategisch Beraad vastgesteld. Hierin zijn de drie bloedgroepen vertegenwoordigd. De uitvoering van de strategische agenda ligt bij de BU AgriFood Capital. Deze BV is verantwoordelijk voor de uitvoering van de in het uitvoeringsprogramma opgenomen programmalijnen. De BU heeft haar eigen Raad van Commissarissen. De Strategische agenda en uitvoeringsagenda zijn in de volgende paragraaf kort samengevat. In de raadsbesluiten van de gemeenten is de Strategische Agenda met Uitvoeringsprogramma AgriFood Noordoost Brabant voor kennisgeving aan te nemen. De raden hebben ingestemd met de programmalijn 'Basics' (als het belangrijkste onderdeel van de overheidsopgave in de 3O-samenwerking) en de daarbij behorende actielijnen ter versterking van het woon-, leef- en werkklimaat in de regio Noordoost Brabant.

Strategische agenda en uitvoeringsagenda

Noordoost Brabant excelleert in 2020 als topregio in Agri & Food. Het AgriFood-cluster zet maatschappelijke vraagstukken op het terrein van duurzaamheid, voeding en gezondheid om in producten, diensten en concepten met toegevoegde waarde voor mens, plant, dier en haar omgeving. Sterke clusters vormen gezamenlijk dé proeftuin waar ketenpartners en toeleveranciers innovaties tot stand brengen. Daarom is de regio aantrekkelijk om er te wonen, te studeren en te werken en voor bedrijven als optimale investeringslocatie. Het realiseren van een sterke topregio is een gemeenschappelijke ambitie en opgave van zowel overheden, kennisinstellingen als bedrijfsleven. Om de gekozen strategie tot uitvoering te brengen zal een triple-helix samenwerking in de vorm van een stichting worden opgericht met een slagvaardige uitvoeringsorganisatie. Het investeren in innovatie wordt mogelijk gemaakt via het regiofonds, opgebouwd uit een bijdrage per inwoner en via projectfinanciering vanuit

bedrijfsleven, kennisinstellingen en externe fondsen, zowel provinciaal, nationaal als Europees. Om dit mogelijk te maken gaan overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen gezamenlijk aan de slag op een viertal programmalijnen, nl. People, Business, Innovatie en Basics.

People. Centraal staan mensen. Onder meer in de match tussen ‘mens en werk’, specifiek in de sector AgriFood. Initiatieven en projecten in dit domein hebben te maken met arbeidsmarkt en het (blijvend) ontwikkelen van kennis en vaardigheden. Speciale aandacht is er voor het interesseren van jonge mensen voor een carrière in AgriFood en hun aansluiting op de (toekomstige) arbeidsmarkt.

Business. Dit domein richt zich op het creëren, versterken en vernieuwen van netwerken en het vergroten van het aantal succesvolle innovaties. Via Ondernemerslift+ worden startende ondernemers ondersteund. Het aantrekken van nieuwe bedrijven en doorontwikkeling van bestaande bedrijven zorgen ervoor dat in de kritische massa in alle schakels van de AgriFoodketen op peil blijft.

Innovatie. Activiteiten in dit domein zijn gericht op het ontwikkelen van innovatieve clusters of proeftuinen (volgens het open innovatiemodel) waardoor samenwerking, ontwikkeling, innovatie en kennisoverdracht bevorderd wordt. We streven naar onder meer:

Basics. Hier gaat het om de randvoorwaardelijke infrastructuur voor een sterke regio middels toplocaties, bereikbaarheid & mobiliteit, de verbinding tussen stad en platteland, en maatschappelijke waardering van AgriFood. Een goed woon-, werk en leefklimaat biedt de juiste basis om te excelleren als topregio in AgriFood.

3 Aanpak evaluatie

De effecten van regionaal bestuur zijn in verschillende hoofdrubrieken in te delen. Allereerst kunnen de effecten van regionaal bestuur voor de democratische kwaliteit worden onderscheiden. Deze hebben betrekking op de wijze waarop regionale bestuursvormen voor gemeenten gevolgen hebben voor democratische sturing, controle en verantwoording. Het tweede is de effectiviteit voor het lokale bestuur en het lokale beleid. Het gaat hierbij om de vraag of en hoe intergemeentelijke samenwerkingsverbanden bijdragen aan de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Daarbij is het ook van belang in kaart te brengen welke kosten hierbij in het geding zijn. Daarnaast gaat het om het “samenwerkingsgevoel” dat aanwezig is of is ontstaan binnen Regio Noordoost Brabant. Deze drie rubrieken hanteren we om de tussenbalans op te maken. In drie bijlagen zijn de drie genoemde onderdelen kwalitatief beoordeeld.

Tussenbalans voortgang regionale samenwerking Noordoost Brabant

Onderscheid in rubrieken	Gevoel voor Samenwerking (bijlage 1)	Democratische kwaliteit regionaal bestuur (Bijlage 2)	Effectiviteit (Bijlage 3)
Gehanteerde Criteria	Interne cohesie Externe profilering	Informereren, Beïnvloeden, Controleren, bijsturen	Baten en Kosten
Gebruikte afspraken		In convenant	In Strategisch plan uitvoeringsprogramma

4 Conclusies en aanbevelingen

Algemene conclusie

De Tussenbalans van de Bestuurlijke Samenwerking Noordoost Brabant laat zien dat de regio Noordoost-Brabant bruist van de energie, ondernemingslust en innovatie. Ruim twee jaar geleden spraken wij met overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven af er samen voor te zorgen dat Noordoost-Brabant zich ontwikkelt tot een toonaangevende agrifood-regio in de wereld: een gebied met sterke bedrijvigheid en betekenisvolle innovaties, een goed functionerende arbeidsmarkt en een aangenaam woon-, werk- en leefklimaat.

De eerste jaren van de bestuurlijke samenwerking waren gericht op het informeren van partijen over de ambities van de regio en ze op te roepen om mee te doen. De stap werd gezet van een brede agenda naar een agenda waarin gekozen is voor AgriFood als hoofditem. Steeds meer organisaties nemen daarbij zelf het initiatief. Zo maakten (clusters van) Gemeenten door de hele regio agrifood tot speerpunt in hun beleid en organiseerden lokale ondernemingsverenigingen themabijeenkomsten over kansen in agrifood – voor de sector zelf en voor andere takken van sport, zoals ICT, de zorg en de techniek. Overheid en kennisinstellingen maakten zich hard voor talentontwikkeling. Samen met het bedrijfsleven investeerden zij gezamenlijk vele miljoenen in de realisatie van economische groei in de regio, en in de aanpak van maatschappelijke uitdagingen op het gebied van voeding, gezondheid en duurzaamheid en een gezonde omgeving voor mens, dier en plant.

Samen zorgden de overheden in Noordoost Brabant voor verbetering van de woon- en leefomgeving. Niet alleen door de aanpak van een elftal gebiedsopgaven waar de ontwikkeling van groen en blauw hand in hand gaat met de economische ontwikkeling. Maar ook werden stappen gezet om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren via onder andere de voorbereiding van breedbandverbinding en snelfietspaden. En ook op het gebied van de transitie van de landbouw werd door de regio een stip op de horizon benoemd voor een duurzame veehouderij: de gemeenten in NOB willen dat die in 2025 emissieloos is. Een bijdrage aan een duurzame leefomgeving leverde ook de aanpak van circulaire economie bij onder meer Greentech Brabant. Bovendien positioneerden we Noordoost Brabant voorin de race om de titel “Europese regio van de gastronomie” in 2018 te mogen dragen. Verder waren we als regio in staat om een gezamenlijke strategie rondom de ontwikkeling van de detailhandel en bedrijventerreinen uit te stippelen en zijn de eerste stappen gezet voor de regionale inbreng in de omgevingsvisie van Provincie Noord Brabant die in 2018 moet zijn afgerond.

Binnen Noordoost-Brabant haakten steeds meer bedrijven aan bij onze ambities, daarbuiten kreeg de regio steeds meer profiel. Eurocommissaris Cretu noemde Noordoost-Brabant zelfs een ‘inspirerend voorbeeld’ voor gebieden elders in Europa. Een ander hoogtepunt was de Dutch Agri Food Week, waarbij de agrifoodsector voor het eerst een eigen podium kreeg, in onze eigen regio en op nationaal niveau. De grote energie en bedrijvigheid in het afgelopen jaar laten zien dat de strategische keuzes die we hebben gemaakt kansrijk zijn. In 2016 willen we de dynamiek in onze regio verder versterken, met nog meer focus op initiatieven die economische en maatschappelijke impact hebben. We vertrouwen erop dat de komende jaren nog veel meer bedrijven en instellingen bij ons aanhaken. En dat de inzet van overheden

onverminderd enthousiast wordt doorgezet. De ontwikkeling van Noordoost-Brabant tot topregio in agrifood is een proces van de lange adem; een proces dat begint met een gedeelde visie, enthousiasme en betrokkenheid. Deze hebben we afgelopen driekwart jaar ook zoveel mogelijk gedeeld met de verschillende geledingen van Agrifood Capital. De resultaten in de vorm van onder meer concrete projecten zijn per groep van gemeenten en voor de waterschappen vastgelegd in vijf overzichtsfolders, waarvan de digitale versie via onderstaande links verkrijgbaar zijn:

Voor de Gemeenten in het [Land van Cuijk](#)

Voor de Gemeenten [Veghel, Sint- Oedenrode en Schijndel](#)

Voor de Gemeenten [Bernheze, Boekel, Landerd, Oss en Uden](#)

Voor de Gemeenten [Boxtel, Haaren, 's-Hertogenbosch, Heusden, Sint Michelsgestel en Vught](#)

Voor de [Waterschappen](#)

Conclusies en aanbevelingen

Uit de Tussenbalans kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1. Positief is dat de interne cohesie van de regio NOB de afgelopen twee jaar is toegenomen, door de keuze van het profiel AgriFood Capital. Een punt van aandacht is de benodigde versterking van de regionale verankering. In samenhang hiermee kan worden geconcludeerd dat de inzet van ambtenaren om de geformuleerde doelen te realiseren in het algemeen goed is gerealiseerd. De relatief geringe betrokkenheid van de “kleinere” gemeenten is een punt van aandacht. Een grotere betrokkenheid wekt positief naar twee kanten. Enerzijds leidt dit tot een grotere betrokkenheid en zichtbaarheid en inpassing van de doelen van de gemeente en anderzijds is de gemeente beter geïnformeerd en betrokken bij de regio.
2. De bestuurlijke samenwerking en de regelmatige en tijdige informatie van de partners is van groot belang voor de betrokkenheid van vooral bestuurders. Dit kost ook veel tijd en dat is tijd die niet geïnvesteerd kan worden in het primaire proces: de triple helix samenwerking en het op gang brengen van bewegingen in de regio. De tijdsbesteding voor informatievoorziening versus die voor uitvoeringscapaciteit van vooral de regiodirecteur en directeur van de stichting zijn daardoor onvoldoende in balans.
3. Het profiel van de regio met de keuze voor AgriFood Capital wordt breed herkend door relevante partners binnen en buiten Brabant. Een betere verankering van de lobby richting omliggende regio's (peel en noord en midden Limburg) is gewenst. Dit geldt ook voor de inzet van de regio richting Brussel.
4. De drie PoHo's functioneren naar behoren. De samenhang tussen de overleggen kan nog wel verbeterd worden. Het gaat dan andere om de inbedding van de ruimtelijke agenda in de poho's en de onderlinge versterking. Vanaf 1 januari 2016 is het PoHo Arbeidsmarkt toegevoegd.
5. De planning voor het indienen van begroting is niet cf. planning uitgevoerd. De reden hiervoor is dat ervoor gekozen is om de begroting van de regio sterk te laten samenhangen met die van de uitvoerende business unit om optimaal in triple helix verband te kunnen

samenwerken. De proceduretermijnen rondom jaarrekening & begroting werken belemmerend.

6. De inzet van het regiofonds was effectief. Maximaal 25% van het regiofonds is besteed voor de algemene kosten die uit het Bestuursconvenant voortvloeien. Voor het jaar 2014 gaat het om ca 19%. Voor 2015 is dit percentage nog niet bekend.
7. Middelen uit het regiofonds zijn vooral ingezet als (co)financiering van projecten en/of programma's passend bij de strategische agenda met uitvoeringsprogramma. Bij de cofinanciering van REAP is de multiplier 4,5 (een regiofonds euro levert 4,5 euro aan projecten op). Voor Streeknetwerken ligt deze ratio minimaal op 1 euro vs. 3 euro. Bij de inzet van geld uit het regiofonds in de UitvoeringsBV AFC ligt de ratio op 1 euro versus 2,2 euro.
8. Het convenant is niet meer actueel en de geldigheidsperiode loopt eind 2016 af. De verlenging en actualisatie zijn voorwaarde om na 2017 door te gaan met regionale samenwerking. Ook dient een besluit te worden genomen over de hoogte van de bijdrage en de lengte van de verlenging. Voorgesteld wordt om het convenant te verlengen met 4 jaar van 2017 tot eind 2020. Daarmee is de looptijd van het convenant in lijn met die van de strategische agenda tot 2020.

De volgende aanbevelingen kunnen worden gedaan:

1. De interne cohesie van de regio kan versterkt worden door (clusters van) gemeenten een belangrijker rol te geven bij de profilering van de regio. Dat kan door het mobiliseren van meer massa in de gemeenten. Groepen van ambtenaren worden dan in stelling gebracht om thema's aan te pakken. Hierbij hoort ook de grotere inzet van de kleinere gemeenten.
2. Om de balans tussen informeren en bezig zijn met het primaire proces te verbeteren is het verstandig om naar ondersteuning van regiodirecteur in de vorm van het aanstellen van iemand die onder andere bestuursvergaderingen en de jaarlijkse cyclus van informatievoorziening in de gaten houdt, zodat ook optimale afstemming met de jaarlijkse cyclus van de partners plaatsvindt. Onderdeel daarvan is het inrichten van het proces jaarplan van zowel stichting als regio. Aanvullende capaciteit zal bij de organisaties die het samenwerkingsverband vormen, moeten worden gevonden.
3. Het verdient aanbeveling om samen met AgriFood regio's rondom NOB de gezamenlijke interregionale strategie verder vorm te geven. De eerste afspraken daarover hebben inmiddels plaatsgevonden. Om de lobby richting Brussel te versterken is het verstandig twee lijnen te volgen. Een is intensiever samenwerken met de EU strategie van Brainport 2020. De ander is het ons als regio, al dan niet met andere AgriFood partners, beter te profileren in Brussel. Het verdient overweging om een contactpersoon in Brussel namens de regio aan te stellen.
4. Het verdient aanbeveling om voor het functioneren van en de onderlinge samenhang tussen en de structuur van de vier poho's een aantal varianten te ontwikkelen en de voor- en nadelen ervan te benoemen en een keuze voor te leggen aan de BRG.
5. Aanbevelingen voor actualisering en wijziging van het convenant
Een aanbeveling is ook om het convenant te verlengen en te actualiseren. Dat betekent dat het "oude" convenant blijft met conform artikel 20 lid 4 van het convenant het voorstel

om het convenant voor de regionale samenwerking in Noordoost Brabant als volgt te wijzigen:

- Gemeente Maasdonk wordt verwijderd, De Gemeenten Veghel, Sint-Oedenrode en Schijndel worden samengevoegd tot Gemeente Meierijstad.
 - 22 partners wordt in 19 partners gewijzigd
 - 20 gemeenten wordt in 17 gemeenten gewijzigd
 - Regiomanager Noordoost Brabant wordt gewijzigd in Directeur Regio Noordoost Brabant
 - De looptijd van het convenant 2014-2016 wordt verlengd tot 2017 t/m 2020.
 - De procesgang goedkeuring begroting wordt gewijzigd: De BRG keurt de concept begroting goed in oktober (nu 1 juli). Raden reageren met zienswijze voor eind november (nu 1 oktober). De BRG stelt vast voor eind december (nu 1 november).
6. Aanbeveling om hetzelfde bedrag als voorheen als bijdrage in het regiofonds vast te stellen. Namelijk: 3 €/ inwoner/ jaar
7. Aanbevolen wordt om een mid term review regionale samenwerking Noordoost Brabant uit te voeren rond eind 2017. Dat is halverwege de periode van de strategische agenda. Hierin kunnen onderwerpen mee worden genomen zoals de scope van de strategische agenda, de governance, de financiering van de regio en de juridische samenwerkingsvorm.

Bijlage

Bijlage 1 Gevoel voor samenwerking

Het gevoel voor samenwerking wordt bepaald door de interne cohesie die afhankelijk is van de interne homogeniteit van de regio en het vertrouwen dat bestuurders in elkaar hebben. Het gaat daarnaast om externe profilering die vooral wordt bepaald door de overeenstemming over de gezamenlijke agenda en een gedeeld gevoel van urgentie om die agenda uit te voeren.

1. Gevoel voor regionale samenwerking	
a. Interne cohesie	De interne cohesie van de regio NOB is de afgelopen twee jaar een belangrijk punt van aandacht geweest. Het saamhorigheidsgevoel tussen de convenant partners is toegenomen, juist ook door de profilering als AgriFood Capital. Door de deelregio's is deze profilering ook omarmd. Een punt van aandacht is dat niet alle gemeenten hun "eigen" profiel herkennen in AgriFood Capital. Dit heeft meerdere redenen. Het komt omdat het eigen profiel in combinatie met AgriFood onvoldoende is gearticuleerd. Ook associeert een deel van de gemeenten AgriFood Capital vooral met de werkeenheden in "s-Hertogenbosch en niet met de gezamenlijk bepaalde en in te vullen ambitie.
b. Externe profilering	De externe profilering van AgriFood Capital is goed geslaagd. Zonder hier uitgebreid onderzoek naar te hebben gedaan, is wel te concluderen dat de naam en de werkzaamheden van AFC inmiddels aardig zijn ingeburgerd bij relevante partners in Brabant en binnen de AgriFood sector. De gestegen aandacht bij deze twee groepen was ook juist de doelstelling van de externe communicatie en branding.

Bijlage 2 Democratische kwaliteit

In Nederland is gemeentelijke samenwerking georganiseerd op basis van het principe van verlengd lokaal bestuur. Dit betekent dat de sturing van en de controle op het functioneren van samenwerkingsorganen berust bij de gemeenteraden. Voor de mate waarin sturing en controle daadwerkelijk gestalte hebben gekregen, zijn drie zaken van belang. Het gaat om het voldoende informeren van Gemeenteraden en colleges van B&W, het bieden van de mogelijkheden om belangrijke regionale beslissingen te beïnvloeden, te controleren en bij te sturen.

In het convenant zijn hierover de volgende afspraken gemaakt. Met een korte tekst is de status van de voortgang kort en kwalitatief aangegeven.

1. De convenantpartners	Status voortgang 2014/ 2015
a. Nemen deel aan overleggen van het Algemeen Bestuur en portefeuillehouders overleggen	De partners zijn cf. afspraken uitgenodigd en aanwezig geweest bij de bijeenkomsten van de Bestuurlijke regie groep (BRG)
b. Stellen de hoogte van de bijdragen aan het regiofonds vast.	De hoogte van de bijdrage is vastgesteld op 3 euro/inwoner/jaar
c. Richtten een samenwerkingsverband “3-O’s” (overheid, onderwijs, ondernemers) in een aparte entiteit, met als doel een bijdrage te leveren aan de realisatie van de Strategische Agenda met Uitvoeringsprogramma	Na goedkeuring door de BRG in april 2015 is in juni 2015 de triple helix uitvoeringsorganisatie formeel opgericht.
d. betalen jaarlijks voor 1 februari van het betreffende jaar de verschuldigde bijdrage en leveren voldoende capaciteit om de doelstellingen waar te maken	Er vindt jaarlijkse afdracht plaats van de bijdrage. Het leveren van capaciteit is ten dele gerealiseerd. De ervaring leert dat met name de (middel)grote gemeenten formatie leveren aan NOB. De kleinere zijn daardoor minder direct betrokken bij het realiseren van de doelen.
e. Gemeente 's-Hertogenbosch neemt daarenboven aanvullende taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden op zich rondom financieel beheer, het optreden als penvoerder bij subsidies en bij personele zaken	De taken zijn cf. afspraak ingevuld. Het is nodig gebleken om aanvullend op de administratie van 's-Hertogenbosch een eigen administratie te voeren. Anders is er te weinig gedetailleerd inzicht en controle op in en uitgaande geldstromen.

2. De Bestuurlijke regiegroep (De Burgemeesters/ Dijk-, watergraaf) (BRG) en/of door DB via delegatie van de BRG	
a. bewaakt het proces en de voortgang van de strategische bestuurlijke samenwerking en kan adviseren over strategische onderwerpen zoals de samenwerking met en tussen de sub-regio's, marketing/branding van de regio afspraken maken met andere partners van binnen en buiten de regio.	In de bijeenkomsten van de Bestuurlijke regiegroep zijn de genoemde onderwerpen besproken en er is zo nodig een richting bepaald.
b. informeert via de colleges van burgemeester en wethouders de gemeenteraden van de convenantpartners ieder half jaar over de voortgang van de samenwerking en ontwikkelt initiatieven om te voorzien in adequate en tijdige informatieverstrekking aan het bevoegde gezag van de convenantpartners.	De raden zijn minimaal halfjaarlijks geïnformeerd over de voortgang van de samenwerking over inhoudelijke en procesmatige onderwerpen. Dat is gebeurd door informatieavonden, raadsinformatiebrieven of in de colleges door de bij de regio betrokken bestuurders.
c. zet zich met organisaties uit het veld van onderwijs en bedrijfsleven in voor/bij de oprichting van een samenwerkingsverband "3-O's" (overheid, onderwijs, ondernemers) in een aparte entiteit	Het 3O verband is opgericht en heeft in juni 2015 een formele juridische status gekregen.
d. organiseert de lobby richting andere overheden en derden.	In de lobby namens de regio kan en onderscheid worden gemaakt in de verschillende overheidsniveaus. De lobby richting EU heeft tot nog toe incidenteel plaatsgevonden. Er zijn op sub regionaal niveau of projectniveau activiteiten ondernomen, maar het neerzetten van AFC/ NOB in Brussel moet verder worden aangescherpt. Dat geldt tevens voor het nationale niveau. Hier is AFC/NOB nog relatief onbekend. Op provinciaal niveau is AFC/NOB inmiddels een organisatie met goede relaties met provincie Op bestuurlijk niveau. Maar ook dor alle lagen van

	het provinciaal apparaat. De bestuurlijke lobby richting het nieuwe bestuur van Brabant verdient nog aandacht. We hebben GS uitgenodigd voor een werkbezoek. Dat wordt inmiddels voorbereid. Op bovenregionaal niveau zijn zowel bij de triple helix organisaties samenwerkingsstappen gezet met regio's binnen en buiten Brabant. Voorbeelden zijn het gezamenlijke traject proeftuin met de peelmunicipaliteiten en noord en midden Limburg. Binnen Brainport 2020 zijn we partner en trachten daar de AgriFood agenda te koppelen met de high tech agenda van Brainport.
e. beslist over de besteding van het regiofonds.	In verschillende besluiten is beslist over de besteding en verdeling van het regiofonds. Dit is voor zowel 2015 als 2016 vastgelegd in het jaarverslag van de regio .
f. stelt minimaal elke vier jaar op voordracht van het stichtingsbestuur de Strategische Agenda met Uitvoeringsprogramma vast.	Er is een uitvoeringsprogramma tot 2020 vastgesteld.
g. stelt jaarlijks voor 1 november de begroting voor het daaropvolgende kalenderjaar vast, vergezeld van een toelichting.	De begroting is zowel in 2014 als 2015 vastgesteld door de BRG.
h. vergadert jaarlijks tenminste viermaal	Dat is gebeurd
i. stelt portefeuillehouders verleggen in en regelt daarvan de bevoegdheden, de samenstelling en de werkwijze en stelt eventueel middelen uit het regiofonds hiervoor beschikbaar	Voor de drie poho's zijn genoemde onderdelen geregeld

3. Portefeuillehouders overleg(gen)	
a. geven mede uitvoering geven aan de Strategische Agenda en daaraan	Voor de onderdelen economie, duurzame leefomgeving en

verbonden projecten, een en ander voor zover passend binnen de portefeuille van het overleg;	bereikbaarheid en mobiliteit is uitvoering gegeven aan de in de jaarverslagen opgenomen programma's. Het onderdeel arbeidsmarkt zal vanaf 1 januari 2016 als vierde POHO worden toegevoegd.
b. agenderen beleidsvoorbereiding en besluitvorming	Dit is in alle Poho's gebeurd
c. coördineren, faciliteren en samenhang brengen tussen de projecten en initiatieven.	Is uitgevoerd conform afspraak. Een aandachtspunt is de wijze waarop ruimtelijke onderwerpen worden geagendeerd. Deze staan zowel bij Duurzame leefomgeving als economie als het Regionaal ruimtelijk overleg (samen met Provincie) op de agenda. Een separaat overleg over ruimtelijke onderwerpen vindt (nog) niet plaats.
d. Besluiten over de inzet van de door BRG beschikbaar gestelde middelen.	De Poho's duurzame leefomgeving en economie beschikken over de uit het regiofonds beschikbaar gestelde middelen. Het betreft voornamelijk de cofinanciering van het REAP fonds en het streeknetwerkenfonds van de Provincie Noord Brabant.

4. Over het regiofonds:	
a. Het regiofonds wordt gevoed uit de bijdragen van convenantpartners. Andere partijen, zoals de provincie Noord-Brabant, kunnen bijdragen aan het regiofonds.	Dit gebeurt cf. afspraak.
b. Maximaal 25% van het regiofonds is besteed voor de algemene kosten die uit het Bestuursconvenant voortvloeien.	In het jaar 2014 is maximaal 25% van het budget besteed aan algemene kosten. Het gaat om ca 19%. Voor 2015 is dit percentage nog niet bekend.
c. Middelen uit het regiofonds zijn vooral ingezet als (co)financiering van projecten en/of programma's passend bij	Dat is gebeurd. Het gaat om cofinanciering van REAP en streeknetwerkgelden. De Multiplier

de strategische agenda met uitvoeringsprogramma.	bij REAP is 4,5 (een regiofonds euro levert 4,5 euro aan projecten op). Voor Streeknetwerken ligt deze ratio minimaal op 1 euro vs. 3 euro. Bij de BU AFC ligt de ratio op 1 euro vs. 2,2 euro.
d. De BRG legt iedere drie jaar, een voorstel over de hoogte van de bijdragen van de convenantpartners, ter besluitvorming voor aan de gemeenteraden, via de colleges van burgemeester en wethouders van de convenantpartners.	Dat is gebeurd. De raden hebben op basis van het voorstel van de BRG ingestemd met een bijdrage van 3€/inwoner /jaar.
e. De BRG stelt voor het aanvragen, toekennen en besteden van een bijdrage uit het regiofonds vooraf regels en voorwaarden vast welke ter kennis worden gebracht aan de convenantpartners.	Dat is gebeurd.

5. Over de (ontwerp)begroting	
a. Vastellen ontwerp begroting voor 1 juli door de BRG. De gemeenteraden kunnen voor 1 oktober hun zienswijze omtrent de ontwerpbegroting doen blijken. De BRG stelt de definitieve begroting uiterlijk 1 november van het jaar vast. En doet daar mededeling van aan de raden.	De planning voor het indienen van begroting is niet cf. planning uitgevoerd. De reden hiervoor is dat ervoor gekozen is om de begroting van de regio sterk te laten samenhangen met die van de uitvoerende business unit om optimaal in triple helix verband te kunnen samenwerken.
b. Naast een begroting voor het aanstaande boekjaar wordt een meerjarenplan gepresenteerd waarin de te verwachten ontwikkelingen, activiteiten en middelen aan de convenantpartners kenbaar gemaakt worden.	In het meerjarenplan tot 2020 zijn deze onderwerpen kenbaar gemaakt.
c. De BRG stelt jaarlijks voor 1 april de jaarrekening over het voorafgaande kalenderjaar vast en doet daarvan mededeling aan de gemeenteraden.	Dat is niet gebeurd omdat er pas in november een overzicht werd gegeven van de baten en kosten. De verwachting is dat de jaarrekening voor 2015 voor de

	zomer afgerond is. De accountant is daar inmiddels voor ingehuurd. Deze zal in de vergadering van de BRG worden ingebracht.
--	--

Bijlage 3 Effectiviteit

Bij de bepaling van de effecten van regionaal bestuur is in de eerste plaats van belang of het beoogd maatschappelijk rendement of meerwaarde daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

Daarnaast zijn ook de kosten van de samenwerking van betekenis. Een belangrijke vraag is: Wat levert regionaal bestuur op voor de deelnemende partners? Bij de baten gaat het om de mate waarin in regionaal verband gestelde doelen worden gerealiseerd. Zoals hiervoor is aangegeven kan daarbij een onderscheid worden gemaakt tussen strategische en tactische doelen.

Tegenover de baten van regionale bestuursvormen, staan de kosten ervan. Deze kosten hebben niet alleen betrekking op de financiële bijdragen (3€ per inwoner/ jaar) met het oog op de gemeenschappelijk in regionaal verband te realiseren doelen, maar betreffen ook de niet-financiële samenwerkingskosten. Het gaat dan om inspanningen rondom informatie-uitwisseling, coördinatiekosten, vertegenwoordigingskosten. Deze inspanningen zijn niet geïnventariseerd en daardoor moeilijk in te schatten.

Baten Regionale samenwerking

1. People	
a. Ontwikkelen van een AgriFood HRM-netwerk en een op de regio toegespitste Human Capital Agenda waardoor zowel de verbinding tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt als de relatie tussen onderwijs en bedrijfsleven toekomstgericht en specifiek gemaakt wordt.	160 werkgevers actief in diverse arbeidsmarktprojecten in de periode 2013-2015; 25 koploperbedrijven werken samen aan strategisch HR-management BOL-opleiding Foodoperator gerealiseerd, nieuwe uitgebreide aanvraag MBO-Investeringsfonds ingediend door consortium van bedrijven een breed MBO-onderwijs in de regio. Omvorming Noordoost Brabant Werkt en Stichting Food&Feed naar nieuw arbeidsmarktprogramma "AgriFood Capital Werkt".
b. Ontwikkelen van een talentontwikkelingsprogramma AgriFood waardoor jonge mensen van alle niveaus zich aan de regio weten te binden en de regio beschouwen als een logische plaats voor opleiding,	Ontwikkeling en realisatie van Masterclasses door de HAS op meerdere plaatsen in de regio;

onderzoek en werkplek in de AgriFood.	Uitvoering van “Innovatie in a week programma” in o.a. Oss, Cuijk en Den Bosch. Via Ondernemerslift+ zijn 230 startende ondernemers begeleidt, waarvan 22 een lening hebben ontvangen (in totaal > 2mln. Euro)
c. Opzetten van een opleidingsinstituut Food/Foodmarketing/ Foodketen waardoor expertise beter en sneller in de regio tot waarde gebracht kan worden in producten, diensten of concepten;	Haalbaarheidsstudie naar opleidingsinstituut is, in samenwerking met de Provincie Noord-Brabant in uitvoering.
d. opzetten van opleidings- en kenniscentrum ‘Smart Agri Technologies’ waardoor toepassing van nieuwe technologie in de agrarische bedrijfsvoering gestimuleerd wordt.	Als één van de speerpunten van de Grow Campus is Smart Agri Technologie vastgesteld. Opleidings en – innovatieprogramma zal verder ontwikkeld worden i.s.m. diverse partners, regionaal en nationaal.

2. Business	
a. Realiseren van een regionaal acquisitiebeleid AgriFood zodat door vestiging of doorgroei van bedrijven de omvang en kwaliteit van het AgriFood-cluster onderscheidend blijft.	geen regionaal acquisitiebeleid gerealiseerd in kader van Vijfsterren Logistiek zijn Den Bosch, Oss en Veghel samen met logistieke bedrijfsleven bezig met de ontwikkeling van gezamenlijke profilering en acquisitie.
b. Opzetten van een sterk AgriFood-netwerk met de verbinding naar andere sectoren en branches met bijbehorende makel- en schakelcapaciteit zodat het samenwerken in de keten, maar ook tussen sectoren, de zogenaamde “cross-overs”, meer gaat plaatsvinden en er daardoor	Zowel in het kader van de eigen Strategische Agenda als de Provinciale Innovatie Agenda AgroFood worden makel-schakelwerkzaamheden uitgevoerd en mede gefinancierd door de Provincie. Cross-overs gerealiseerd naar Zorg (in het programma Voeding en Gezondheid), naar ICT-community in de regio, naar Logistiek (via VijfsterrenLogistiek).

meer toegevoegde waarde in de regio gegenereerd wordt;	
c. Opzetten van een AgriFood Innovatie Motor waarbij ondernemers elkaar ondersteunen in het succesvol innoveren en de slagingskans ervan vergroot wordt. sluitende en beschikbare kapitaalstructuur waardoor bedrijven gestimuleerd worden zich te ontwikkelen en te vernieuwen;	Ontbijtsessies georganiseerd met 350 deelnemers, gevolgd door 15 inspiratiesessies met 105 deelnemers. Contact met 1500 potentiële starters, intake met jaarlijks meer dan 70 bedrijven en instellingen. Realisatie Financieringstafel (in het kader van Brainport 2020- samenwerking) gericht op verbetering kapitaalstructuur.

3. Innovatie	
a. het realiseren van meerdere innovatieclusters die een vooraanstaande rol vervullen in het (open) innovatiesysteem, waarbij tevens onderzoeksfaciliteiten gedeeld kunnen worden waardoor toegepast onderzoek, bijvoorbeeld door de WUR, TUE of TNO op bedrijven of clusters in de regio uitgevoerd kan worden;	Deelname aan ontwikkeling innovatieclusters rondom verwaarden reststromen, procestechnologie, doelgroepenvoeding, voedselverspilling, green-tech technologie, streekproducten
b. het opzetten van een kennis- en businesscentrum AgriFood waar de toepassing en overdracht van kennis centraal staat;	Businessplan Grow Campus in uitvoering
c. het creëren van coalities rondom Duurzame Waardeketens zoals nieuwe	Diverse projecten ondersteund (zie folders in de bijlage per cluster van gemeenten)

sourcings- of ketenconcepten, regionale kwaliteitsproducten, nieuwe verbindingen met consumenten en tegengaan van verspilling in de AgriFood-keten;	
d. het creëren van coalities rondom Gezonde voeding en Life-sciences zoals nieuwe voedings- en zorgconcepten, “One Health-aanpak”, specialistische voeding in de vorm van menukaarten voor bijvoorbeeld ouderen of mensen met obesitas of kanker en de ontwikkeling van geneesmiddelen vanuit biotech.	Businessconsortia gerealiseerd over; gezonde voeding en diabetes, oncologie en voeding
e. het creëren van coalities rondom (ICT-) Technologie en Logistiek zoals het toepassen van “smart farming”, slimme distributieconcepten en “high-care” technologie in voeding.	Businessconsortia gerealiseerd over: nieuwe veehouderijsystemen, nieuwe insectenketes, nieuwe ketens voor streekproducten,
f. het creëren van coalities rondom Biobased en Groene Energie zoals energie-producerende productiesystemen, productie van groene energie, duurzame eiwitverrijking voor Food, Feed en Pharma en het verwaarden van reststromen door omzetting in grondstoffen (functionele eiwitten of bio-actieve stoffen).	Businessconsortia gerealiseerd over; proteïne uit planten, bio-LNG-keten, aquaponic, insectenkweek

4. Basics	
a. de ontwikkeling van 5 toplocaties in de regio en een vestigingsklimaat gericht op het bevorderen van duurzame ontwikkeling en innovaties	In het POHO economie is in onderlinge samenhang volop aandacht voor de ontwikkeling van de vijf bedrijfsterreinen. Er is nog geen keuze gemaakt over mogelijke overcapaciteit of mogelijke alternatieve invulling van de bedrijfsterreinen. Het is de verwachting dat er medio 2016 een besluit van de regio hierover kan worden voorgelegd aan de Provincie.
b. de realisatie van de regionale bereikbaarheids- en mobiliteitsopgaven	Is gerealiseerd in het GGA programma. Voorbeelden staan in de folders per cluster van gemeenten
c. het versterken van de relatie 'stad-platteland' waar op ondernemende wijze verbindingen worden gerealiseerd. Het gaat om onder meer het programma voor groen blauwe verbindingen.	IN het programma groen blauw zijn verschillende strategische gebiedsaanpakken in de regio opgestart. In de folders zijn verschillende voorbeelden genoemd.

Jaarplan en begroting 2016

Regio Noordoost Brabant

Jaarplan en begroting 2016

Inhoud

Inhoud	3
1. AgriFood Capital in 2015	5
1.1 Waarom ook al weer?	5
1.2 Wat hebben we bereikt in 2014 en 2015?	7
1.3. Wat komen we tegen?	8
2. AgriFood Capital in 2016	9
2.1 Intensievere samenwerking tussen Regio Noordoost-Brabant en BU AFC en focus binnen de innovatieprogramma's	9
2.2 Internationalisering	9
3 Programma Regio Noordoost Brabant	10
3.1 Transitie AgriFood 2016	10
3.2 Beleef AgriFood	11
3.3 Circulaire Economie	12
3.4 Groen Blauw 2016	13
3.5 Bestuurlijke samenwerking	15
3.5.1 People/ AgriFood Capital Werkt 2016	15
3.5.2 Bereikbaarheid en Mobiliteit 2016	16
3.5.3 Economie & Ruimte 2016	17
3.5.4 Duurzame leefomgeving	18
4. Programma AFC B.V.	19
4.1 Innovatieprogramma Voeding en Gezondheid	19

4.2 Innovatieprogramma Smart AgriFood Systems	21
4.3 Innovatieprogramma Transitie Circulaire AgriFood	22
4.3 Ecosysteemprogramma Dutch AgriFood Week (DAFW)	23
4.4 Ecosysteemprogramma Grow Campus	25
4.5 Ecosysteemprogramma AgriFood Capital Werkt	25
5 Strategische partnerships AgriFood Capital.....	27
5.1 Provincie Noord Brabant/Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM).....	27
5.2 Brainport 2020/ Brainport Network.....	27
5.3 Ondernemerslift+	28
6. Communicatie & branding	29
7. Governance	30
8. Begroting 2016	31
9. Tot slot.....	34

1. AgriFood Capital in 2015

1.1 Waarom ook al weer?

De regionale samenwerking in Noordoost Brabant is vastgelegd in een convenant. Dit convenant heeft een looptijd van 3 jaar (2014-2016), waarin de convenantpartijen jaarlijks een bijdrage van € 3,00 per inwoner per jaar in het Regiofonds storten. Daarmee ontstaat een werkbudget, dat dient als cofinanciering voor de REAP -middelen en de bijdragen vanuit de Stimuleringsregeling Streeknetwerken welke door de Provincie Noord-Brabant zijn toegekend aan de regio Noordoost Brabant.

Vanuit het Regiofonds doet de regio ook een bijdrage aan de Stichting Agrifood Capital, de triple helix samenwerking in de regio Noordoost Brabant.

In dit jaarplan op hoofdlijnen treft u achtereenvolgens aan de Begroting 2016, alsmede de belangrijkste hoofdlijnen (ambitie – beoogde resultaten en financiën) uit de jaarplannen van de Stichting en voor de portefeuillehoudersoverleggen Economische Ontwikkeling (incl. REAP), Duurzame leefomgeving (incl. Stimuleringsregeling Streeknetwerken) en Bereikbaarheid & Mobiliteit. Het jaarplan en de begroting zijn besproken en vastgesteld door de Bestuurlijke Regie Groep (Het AB van de Regio Noordoost Brabant) op 25 november 2015. De tijdens deze bijeenkomst gemaakte opmerkingen en aanvullingen zijn in deze versie opgenomen.

Vastgesteld kan worden dat in 2015 brede consensus is ontstaan ten aanzien van de strategische agenda in onze regio. Het thema Agrifood (ver)bindt ook lokale partijen ondernemers, zo bleek tijdens tal van bijeenkomsten, die we samen met gemeenten uit de regio en hun lokale ondernemersverenigingen hebben mogen organiseren. Agrifood staat op de lokale agenda, evenals op de regionale, nationale en Brusselse agenda. De externe profilering van onze regio wordt stevig versterkt door de gemaakte keuzes. Er is, kortom, een beweging op gang gebracht om te komen tot een duurzame groei van onze regio met Agrifood als motor van onze economie.

2015 was een jaar waarin de zichtbaarheid van Agrifood Capital vergroot is. 2015 was ook het jaar van herijking van het functioneren van de ambtelijke organisatie, de interne en financiële controle. Hiervoor zijn verschillende stappen gezet: er is een duidelijker inhoudelijk besluitvormingstraject wanneer het gaat om financiële toezeggingen. Er vindt betere toetsing plaats aan de hoofddoelstellingen van regio en BU. Hier zijn richtlijnen voor en deze worden ook toegepast en vastgelegd. Ook het goedkeuren en het aangaan van verplichtingen kent een structureler karakter met heldere procedures en een actuele tool, waarmee verplichtingen per bedrijfsonderdeel (REAP, Streeknetwerken, Regiofonds, BV) kunnen worden gevolgd. De financiële situatie van de regio is daarmee in control en de afstemming van de Ambtelijke organisatie en interne controle en financiële controle tussen de BV AFC en de werkorganisatie van de regio is beter geregeld.

Op 21 januari 2015 is de Stichting AgriFood Capital opgericht. Haar opdracht is het versterken van het economische ecosysteem in Noordoost Brabant. Het agri&foodcluster van "grond tot mond" neemt hierin een voorname positie als een katalysator voor economische groei. Dit agri&foodcluster omvat ruim 3.600 bedrijven met ruim 37.000 banen. Deze ondernemingen investeren gezamenlijk € 455 miljoen aan R&D. De exportwaarde is stijgende en bedroeg in 2014 € 3,4 miljard. Agri&food (incl. tuinbouw & uitgangsmaterialen) is de grootste nationale topsector in Noordoost Brabant en maakt deel uit van het nationale cluster waarvan het concentratiegebied hiernaast is afgebeeld.

AgriFood Capital heeft de opdracht om het unieke AgriFood ecosysteem in Noordoost Brabant te versterken. Dat is noodzakelijk én kansrijk gebleken. Zowel vanuit economisch, ruimtelijk als sociaal-maatschappelijk perspectief.

Het economische perspectief en daarmee op termijn de welvaart en het welzijn in de regio staat onder druk. Uit de "AgriFood Capital Monitor 2014" blijkt dat er sinds 2010 sprake is van dalende arbeidsproductiviteit in de 'maaksectoren', stijgende werkloosheid (met name onder 50+), achterblijvende omzet uit innovatie en een relatief geringe toename van nieuwe bedrijvigheid in de regio. Juist de volledigheid en omvangrijkheid van het agrifood-ecosysteem kansen om de noodzaak voor economische groei te verbinden met het leveren van een positieve bijdrage aan maatschappelijke vraagstukken op het gebied van voeding, gezondheid en duurzaamheid. In dit ecosysteem verbindt het agrifood-cluster zich met andere sterke sectoren in de regio zoals high tech, zorg & life-sciences en logistiek en de toegepaste kennis- en onderzoek-infrastructuur.

De ambitie van AgriFood Capital is om Noordoost Brabant niet alleen de makers van duurzaam voedsel en voedselsystemen van gisteren en vandaag te laten zijn, maar ook van morgen; een topregio in AgriFood waarop ondernemende en innovatieve wijze antwoorden worden ontwikkeld voor maatschappelijke vraagstukken. Dat doen we door te stimuleren dat het ecosysteem versterkt wordt op de volgende 4 domeinen:

- ✓ *People*: werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt in 2020; flexibel, talentvol en inclusief
- ✓ *Business*: realiseren van sterke bedrijvigheid middels nieuwe netwerken, bedrijven en een sluitende kapitaalstructuur
- ✓ *Innovation*: betekenisvolle innovaties op het gebied van voeding, gezondheid en duurzaamheid
- ✓ *Basics*: aantrekkelijke woon-, werk en leefomgeving

Cruciaal in de strategie van AgriFood Capital is dat het Stichtingsbestuur en haar ontwikkelorganisatie (de BV AgriFood Capital) op deze domeinen datgene doet wat de bedrijven, organisaties, instellingen en individuen in het ecosysteem in staat stelt om deze ambities waar te maken.

Noordoost Brabant is topregio in AgriFood wanneer deze regio in 2020 zich onderscheidt door een toekomstbestendige arbeidsmarkt (4000 nieuwe banen), sterke bedrijvigheid (150 starters, 60 nieuwe bedrijven), betekenisvolle innovaties (20 succesvolle innovaties) en een aantrekkelijke woon-, werk en leefomgeving (5 toplocaties). De focus van AgriFood Capital ligt dan ook op het niveau van het regionale agrifood-ecosysteem.

1.2 Wat hebben we bereikt in 2014 en 2015?

Vanaf eind 2013 is de triple helix AgriFood Capital actief. De instrumenten van deze samenwerking zijn netwerkversterking, programma- en projectontwikkeling, cofinanciering (vanuit o.a. regiofondsen, REAP en Streeknetwerken) en branding/communicatie.

People ✓ Realisatie dagopleiding Food Operator met baangarantie ✓ Uitgifte van 315 startersbeurzen ✓ Oprichting van Werkbedrijf Noordoost Brabant ✓ 160 werkgevers actief in diverse arbeidsmarktprojecten ✓ 15 'koploperbedrijven' bouwen aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt ✓ Start ontwikkeling arbeidsmarktdashboard Zuidoost-Nederland (Brainport 2020) ✓ Oprichting Werkgeversservicepunt Noordoost-Brabant voor bemiddeling brede doelgroep van werkzoekenden ✓ 300 werkzoekenden instroom in een baan of start MBO-opleiding ✓ 12 lokale initiatieven beter functionerende arbeidsmarkt	Basics ✓ Gebiedsontwikkeling Agro-As de Peel ✓ Hoogwaardig Openbaar Vervoer Noordoost-Brabant ✓ Verkenning Proeftuin AgroFood ✓ Verkenning snelfietspaden ✓ Plan van aanpak Breedband ✓ Agrifood x Leisure ✓ Europese regio gastronomie ✓ Breed gedragen uitvoeringsstrategie Greentech Brabant ✓ Uitvoeringsstrategie + bod Groenontwikkelingsfonds Brabant ✓ Gehonoreerde aanvraag stimuleringsfonds creatieve industrie voor Agro As de Peel ✓ Regionale klimaatstresstest ✓ Vijf integrale gebiedsprogramma's ✓ Financieringsstrategie voor het programma Groen Blauw
Business ✓ 350 ondernemers op ontbijtsessies en inspiratiesessies over 21 ondernemerskansen ✓ Ondernemerslift+: 1500 starters gescout, 22 leningen verstrekt (totaal € 2 mln.) ✓ AgriFood Logistics Board ✓ Financieringstafel (Brainport 2020) ✓ 70 intakes met ondernemers ✓ Bioboost Brabant Ontwikkelingservice ✓ Innovatieprogramma AgroFood Brabant met Provincie en BOM	Innovation ✓ Cofinanciering aan 50 innovatieconsortia (totale omvang portfolio € 1,2 mln.) ✓ Start Grow Campus ✓ Consortium Big Development met financiële support van OPZuid en Provincie Noord-Brabant ✓ Realisatie innovatieplatform Foodsquad met 12 projecten in uitvoering. ✓ Start van Brabantse keten Natural Liquid Gas ✓ Food to Fit programma met themabijeenkomsten en Food to Fit Award (33 deelnemende bedrijven) ✓ Dutch AgriFood Week; nationaal en regionaal

1.3. Wat komen we tegen?

Op basis van activiteiten vanuit AgriFood Capital voeden we beleidsmakers graag met onze observaties van het afgelopen jaar:

- ✓ De keuze voor de strategie om vanuit het agrifoodcluster, op de thema's voeding, gezondheid en duurzaamheid, samen met andere sectoren in te zetten op economische groei in Noordoost Brabant wordt inmiddels erkend en herkend. Zeker de 'koploperbedrijven' voelen de noodzaak tot cross-sectorale samenwerking. Veel netwerken en organisatiekracht, zowel regionaal als landelijk, zijn nog sectoraal of lokaal georganiseerd. De groep bedrijven met ambitie en mogelijkheden om te investeren in een meer open innovatieproces en met een (middel-)lange termijn focus op de grote maatschappelijke uitdagingen is beperkt.
- ✓ Het opbouwen van consortia waarin bedrijven, al dan niet samen met kennisinstellingen, gezamenlijk innovatietrajecten aan gaan kost tijd. Gedurende deze fase is er een beperkte supportstructuur. Het 'aanjagen' van innovaties wordt op landelijk en provinciaal niveau in beperkte mate gestimuleerd. Bedrijven ervaren de beschikbare support, en met name de regelingen (zowel landelijk als Europees) die innovatietrajecten moeten bevorderen als complex (inhoudelijk, procedureel, financieel) en lang niet altijd toegesneden op het soms "trail-and-error"-karakter van een dergelijk innovatieproces.
- ✓ Op verschillende plaatsen binnen en buiten onze regio vinden vergelijkbare initiatieven plaats op de thema's voeding, gezondheid en duurzaamheid met soms beperkte onderlinge verbindingen. Er is een druk speelveld met veel actoren en labels. Van AgriFood Capital wordt verwacht dat zij deze verbindingen kan realiseren of versterken.

Om onze ambities te realiseren zullen de randvoorwaarden om te komen tot succesvolle innovaties verder geoptimaliseerd moeten worden. Dit vereist gezamenlijke focus van stakeholders op impactvolle initiatieven op ecosysteem-niveau. In 2016 en verder moet het supporten van deze 'systeembedrijven' van de voorlopers centraal staan.

2. AgriFood Capital in 2016

Regionale economische structuurversterking is een zaak van lange adem. De hoofdlijnen uit het jaarplan 2015 in 2016 voorgezet. Vanuit de Strategische Agenda zijn innovatieprogramma's en ecosysteemp programma's benoemd. Met de opgedane ervaringen, worden de volgende aanscherpingen in 2016 doorgevoerd:

2.1 Intensievere samenwerking tussen Regio Noordooost-Brabant en BU AFC en focus binnen de innovatieprogramma's

In 2015 een geschakeerd projectenportfolio opgebouwd en vinden er op een breed terrein netwerkactiviteiten, scouting van mogelijk kansrijke initiatieven en projectontwikkelingsactiviteiten plaats. In het overkoepelende stichtingsbestuur van AgriFood Capital is geconstateerd dat de brede scope van de innovatieprogramma's in combinatie met de gelimiteerde mogelijkheden (in mensen en middelen) steeds meer op gespannen voet met elkaar komen te staan. Als antwoord op deze ontwikkeling zal er in 2016 focus worden aangebracht in de innovatiethema's, aanscherping van de werkwijze en zal de samenwerking met de werkorganisatie van de Regio Noordooost Brabant geïntensiveerd worden.

Om te komen tot een efficiëntere en slagvaardige werkwijze zullen de taken in 2016 ten dele anders worden verdeeld over de beide samenwerkende organisaties:

- ✓ AgriFood Capital BV legt de nadruk op de twee innovatieprogramma's *Voeding en Gezondheid* en *Smart AgriFood Systems*. Daarnaast blijft AgriFood Capital BV verantwoordelijk voor de huidige ecosysteemp programma's Dutch Agri Food Week en Grow Campus. (Verder uitgewerkt in Hoofdstuk 3)
- ✓ De werkorganisatie van de Regio Noordooost Brabant neemt de programma's Transitie AgriFood, Beleef AgriFood en Circulaire AgriFood en Groen Blauw onder haar hoede. Concrete projectmatige projectvoorstellen die voortkomen uit deze programma's zullen door zowel AgriFood Capital B.V. als de werkorganisatie van de regio worden opgepakt. De Regio zal daarnaast projecten die voortkomen uit de bestuurlijke samenwerking oppakken. Het gaat dan om projecten in de drie lijnen Mobiliteit& Bereikbaarheid, Economie & Ruimte en Duurzame Leefomgeving.

2.2 Internationalisering

Het agri&foodcluster in de regio, met een exportwaarde van € 4,3 miljard maakt deel uit van "internationale en complexe voedselnetten" (WRR). De internationale dimensie in onze activiteiten is daarmee van eminent belang. Dit zal tot uiting komen onder meer in een "Europatafel" en in uitvoeringsprojecten met internationale consortiumpartners o.a. in het kader van Interreg en Horizon2020.

3 Programma Regio Noordooost Brabant

Met de ambitie van AgriFood Capital is samenwerking tussen 19 gemeenten en 2 waterschappen in Noordooost Brabant een nieuwe fase ingegaan. Dit is in februari 2014 vastgelegd in een convenant. Eveneens is uitvoeringskracht georganiseerd op de Strategische Agenda AgriFood. Noordooost Brabant 2014-2020 en een functionele programmatische samenwerking met AgriFood Capital B.V. Dit wordt versterkt o.a. door gezamenlijke huisvesting in de Agri&Food Plaza. Zoals eerder aangegeven zal de werkorganisatie van de Regio Noordooost Brabant de lead nemen over een deel van de programma's. Daarvoor is gekozen omdat het inde fase van ontwikkeling van deze programma's effectiever is om de overheden in een initiërende rol te zetten. Het gaat in veel gevallen nog niet om concrete door ondernemers geadopteerde programma's. Deze programma's zijn wel essentieel om een goede voedingsbodem te creëren voor deze projecten. Daarmee hangen ze ook samen met de drie innovatieve programma die bij de uitvoerings BV liggen. Het gaat om: Transitie AgriFood, Beleef AgriFood en Circulaire AgriFood en Groen Blauw. Daarnaast zal de bestuurlijke samenwerking worden gefaciliteerd voor de drie lijnen Mobiliteit& Bereikbaarheid, Economie & Ruimte en Duurzame Leefomgeving. Daarnaast wordt een bestuurlijk overleg Werk&Inkomen ingericht om een regionale agenda Arbeidsmarkt te bespreken.

3.1 Transitie AgriFood 2016

Inleiding

Noordooost Brabant biedt haar inwoners en bedrijven een woon-, werk- en leefomgeving van goede ruimtelijke kwaliteit. Vanuit Duurzame Leefomgeving wordt gewerkt aan de bevordering van het toekomstbestendig gebruik van de ruimte in stad en platteland. De regionale portefeuillehoudersgroep Duurzame Leefomgeving, eventueel met een begeleidende subgroep, begeleidt dit traject. Het gaat daarbij om de volgende ambities:

- Inspelen op de maatschappelijke discussie en toekomstperspectief van de primaire sector.
- De omschakeling van de primaire sector en haar invloed op de ruimte in stad en platteland verbindt de regionale samenwerking.
- Een betrouwbare en transparante samenwerking voor alle (mogelijke) partners.
- een emissievrije productie van de veehouderij in 2025
- het leveren van project- en procesondersteuning.

Uitvoering

In 2015 is een regionaal uitgangspunt voor de omschakeling van de veehouderij vastgesteld. Hier moet de bereidheid op worden getoetst en verworven bij hoofdelanghebbende instanties en partijen in 2015. In 2016 wordt met Provincie, ZLTO en andere regio's gezocht welke sporen worden uitgewerkt in een roadmap met als doelstelling: "een emissievrije veehouderij in 2025, met als oplossing een gezonde landbouw". Het kan gaan om aspecten zoals: duurzame mestverwerking, emissievrij productie, gezondheid

Projecten

- Roadmap Transitie AgriFood – Veehouderij

- Begeleiding innovatieve agrarische initiatieven en alternatieven zoals hergebruik VAB's.

- Uitvoering door AgriFood Capital
- Communicatiecampagne best practices: innovatieve veehouderij. Uitvoering ZLTO
- Versterken samenwerking/afstemming Peelnetwerk, Greenport
-

Financiën en personele invulling

Reserveringsaanvraag Roadmap Transitie AgriFood: circa € 150.000,-

Programmamaleider is beschikbaar voor 0,5 FTE

3.2 Beleef AgriFood

Inleiding

Beleef AgriFood is afgelopen jaar ingevuld met het project Agri food x Leisure. Daarin werd gezocht naar de beste voorbeelden in agri food, waarin de bezoeker centraal staat. Het was een Brabantbreed project van VisitBrabant, AgriFoodCapital en provincie Noord-Brabant. Met als doel om innovatie in agriFood te bevorderen en te bouwen aan initiatieven die termijn leiden tot meer bezoekers uit omliggende landen. Dat is gebeurd via tientallen interviews, een benchmark en onderzoek naar bezoekmotieven. Uit dat onderzoek komen vier potentiële gamechangers waaraan we in 2016 gaan werken:

- Veehouderijconcept Go Nuts!
- Duurzame food op Brabantse festivals
- CHV Noordkade
- Paleiskwartier 's-Hertogenbosch

Uitvoering

Van deze vier bekijken we wat het projectteam kan toevoegen aan de bestaande lijn om daar echte trekkers van te maken in agrofood. Het kunnen voeden van één miljoen Brabantse festivalbezoekers met gezonde, in Brabant gewortelde producten eten is een mooi voorbeeld van het gedroomde succes op termijn. Een vijfde lijn is het informeren en inspireren van een grotere groep die zelf zoekt naar nieuwe wegen op dit gebied. Inspiratiesessies, masterclasses en het zichtbaar maken van Brabantse support zijn daarvoor de belangrijkste acties. Het traject tot nu toe is in de zomer door provincie met instemming begroet. Op dit moment wordt hard gewerkt aan het verknopen van dit project met het traject EU-regio van de gastronomie ERG). Bovengenoemde acties blijken een uitstekende voorbereiding van het Brabantse jaar van de gastronomie in 2018, waarvoor nu het bidbook wordt voorbereid. Beide trajecten richten zich op innovatie, op denken vanuit de bezoeker en op het versnellen van uitwisseling. Beide trajecten zijn ook gestart in Noord-oost Brabant en van daaruit uitgebreid naar de hele provincie.

Financiën en personele invulling

Benodigd budget voor 2016: circa €50.000,-
Programmaleider is beschikbaar voor 1,0 FTE

3.3 Circulaire Economie Inleiding

Doel van het programma Circulaire economie is het versterken van de zg. biobased infrastructuur van de regio (en Brabant breed) als basis voor economische en maatschappelijke opgaven richting een meer circulaire economie. Het gaat daarbij om de volgende ambities:

- De Lokale gemeenschappen meer handvatten bieden om naar de toekomst grip te krijgen op basis behoeft Energie door eigen grondstoffen in te zetten en te vermarkten.
- Duurzame bedrijvigheid realiseren rondom nieuwe technologieën met oogmerk lokaal en modulair opbouwbaar (modulaire bouw)
- Kennis ontsluiten op het gebied van bewezen technologie en nieuwe kennis over nieuwe technologieën, grondstofonderzoek en businesscases die ontwikkeld worden.
- Het landelijke gebied te vitaliseren door nieuwe verdienmodellen rond om biograndstoffen uit dit gebied maximaal tot waarde te brengen en de revenuen (deels) terug te laten stromen.

Dit willen we bereiken we door:

- Voorbeeld cases concreet te maken onder meer onder de noemer "Greentech Brabant"
- Uitwisselen en opbouw kennis, ervaring a.h.v. succesvoorbeelden in de regio (virtueel en fysiek op diverse plaatsen lezing en bijeenkomsten rond dit thema)

- vergroten netwerk (30) met nadruk op (technologie)bedrijven
- Inspireren

Uitvoering 2016

Algemeen (inzet programmamanager, bestuurlijk trekker, programmateam)

- Verbinding programma aan andere thema's als "Groen-blauwe", 'Klimaat', 'Gezondheid', 'Transitie Veehouderij'
- Vergroten kansen (programma)financiering; Provincie Brabant, (EU)subsidies, allianties, nieuwe verdienmodellen op basis van GT onderzoek – vervolgactie financieringsstrategie
- Inspiratie: goede voorbeelden (bijv. Landschappen van Allure Biomassaplein), kansen vanuit verbrede thematiek (samenwerking bedrijven regio Brainport), nieuwe samenwerkingspartners (focus op bedrijfsleven (technologie)
- Verankering: PMWP provincie Noord-Brabant.

Projecten 2016:

- Projectontwikkeling – inzet middelen streeknetwerk
- Verkennen van opzet regionale infrastructuur voor biobased projecten op het gebied van biomassa
- Verkennen van de mogelijkheden om te komen tot randvoorwaarden voor nieuw type bedrijven terreinen op basis van biobased economie.
- Doorontwikkelen Greentech
- Inspiratiebijeenkomst over thema's biomassa verwaarding, biomassapleinen, technologie excursies

Financiën en personele invulling

Benodigd budget voor 2016: € 50.000,-

Programmaleider beschikbaar onduidelijk

3.4 Groen Blauw 2016

Inleiding

Het doel van het programma is het versterken van de kenmerkende groenblauwe structuren van de regio als kwaliteitsimpuls voor economische en maatschappelijke opgaven. Het versterken van de kwaliteit van de woon, werk en leefomgeving van de regio en om duurzame verbindingen te realiseren tussen stad en platteland. Dat gebeurt door het landelijke gebied te vitaliseren en de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. Dit willen we bereiken door:

- Het aanjagen en verbinden van 11 integrale gebiedsopgaven in de regio

- het uitwisselen en opbouw kennis, ervaring a.h.v. succesvoorbeelden in de regio
- het Vergroten van het netwerk (40)

Uitvoering 2016

Algemeen (inzet programmamanager, bestuurlijk trekker, programmateam)

- Verbinding programma aan andere thema's als 'Klimaat', 'Gezondheid', 'Transitie Veehouderij', 'Circulaire economie'
- Vergroten kansen (programma)financiering; GOB, subsidies, allianties, nieuwe verdienmodellen – vervolgactie financieringsstrategie
- Inspiratie: goede voorbeelden (bijv. Landschappen van Allure), kansen vanuit verbrede thematiek, nieuwe samenwerkingspartners (anders dan overheden)
- Verankering: bijv. omgevingsvisie Noord-Brabant

Projecten:

- Projectontwikkeling – inzet middelen streeknetwerk
- Gebiedsaanpak Agro As de Peel, het proeftuingebied binnen NOB. Met als onderdeel het project 'Landscaping the Food' – inzet 02 fte + cofinanciering streeknetwerk
- Gebiedsaanpak Raamvallei – inzet alliantiemakelaar 0,4 fte
- Samenhang gebiedsopgaven. In het bijzonder voor opgaven langs de maas i.k.v. deltaprogramma rivieren en MIRT gebiedsagenda.
- Projectaanpak VAB's – CIMBY concept – Ruimtelijke Kwaliteit
- Afronding + vervolgactie Klimaatstresstest
- bijeenkomst(en)

Financiën en personele invulling

Benodigd budget voor 2016: circa € 175.000,- Programmaleider is beschikbaar voor 0,5 FTE

Beoogde resultaten in 2016:

- ✓ Transitie Veehouderij: Opstellen roadmap i.s.m. Provincie, ZLTO, PeelNetwerk als basis voor proeftuinambitie van de regio naar een emissieloze veehouderij en daarmee tot innovatieprojecten voor AgriFood Capital BV;
- ✓ Circulaire AgriFood: doorontwikkeling van de Green Tech Campus in Boxtel naar regionale biomassapleinen.
- ✓ Beleef AgriFood: ontwikkeling bidbook voor Europese Regio voor de Gastronomie in 2018 en nadere uitwerking van programma cross-over AgriFood X Leisure in samenwerking met o.a. Provincie, ZLTO en Visit Brabant
- ✓ Groen/Blauw: projectontwikkeling, doorontwikkeling integrale gebiedsprogramma's, inspiratie.

3.5 Bestuurlijke samenwerking

3.5.1 People/ AgriFood Capital Werkt 2016

Het doel van het programma People/ AgriFood Capital Werkt is om te bouwen aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt in Noordoost-Brabant 2020: flexibel, talentvol en inclusief! Dat gebeurt door het stimuleren van innovatie (ecosysteemprogramma "Human Capital strategie en Talent) vooral gericht op de middellange termijn. Belangrijk is ook de coördinatie van de wettelijke uitvoeringstaken van de arbeidsmarktregio.

Uitvoering 2016

- opzetten en uitvoeren van regionaal POHO arbeidsmarkt, werk en inkomen
- opstellen nieuw meerjarig regionaal arbeidsmarktprogramma AgriFood Capital Werkt!, inclusief samenwerkingsovereenkomst
- ondertekenen convenant voortijdig schoolverlaten/ kwetsbare jongeren
- raadsvoorstel over nieuw arbeidsmarktprogramma AgriFood Capital Werkt!, sturing en financiering
- aanboren en aanvragen nieuwe subsidies (Provincie, Rijk, Europa)
- doorzetten van de externe subsidies tbv de thema's voor een toekomst bestendige arbeidsmarkt: Werken van Morgen, Talent en Loopbaan, Regionaal Werkbedrijf en Kwetsbare jongeren
- uitbouwen ecosysteemprogramma "Human Capital en Talent"
-

Projecten arbeidsmarktregio 2016

Human Capital en Talent

- Een innovatieve leiderschapsaanpak voor koploperbedrijven op het gebied van strategie en talent
- 20 directies van koploperbedrijven in de regio – met name uit de agri& food en logistieke sector - nemen deel aan deze leiderschapsaanpak
- 50 bedrijven gaan individueel en deels gezamenlijk aan de slag met strategisch personeelsbeleid binnen hun eigen onderneming
- 4 regionale talentencafés voor HBO/WO-opgeleide jongeren, deels werkend en deels een studie volgend gericht op werk in kansrijke sectoren

Arbeidsmarktregio

- invullen 425 baanafspraken
- werkgeversdienstverlening van het werkgeversservicepunt wordt gewaardeerd met minimaal een 7
- bemiddelen 400 personen via het sectorplan van de arbeidsmarktregio
- verbreden van het werkgeversservicepunt met een adviescentrum voor van werk naar werk trajecten
- verlagen van het aantal voortijdig schoolverlaters

3.5.2 Bereikbaarheid en Mobiliteit 2016

Inleiding

Het programma bereikbaarheid en mobiliteit is gericht op het verankeren in het tot uitvoering brengen van concrete projecten en maatregelen. Met als doelen: Robuust en vlot, veilig, schoon en een prettige leefomgeving. Dat willen we realiseren door het uitvoeren van de volgende top 3:

- Bovenregionale integrale samenwerking vanuit de strategische agenda, Brainport, Greenport, Food Valley, vanuit de GGA-regio's met de B5 steden etc. Voorbeelden hiervan zijn snelfietsroute Cuijk-Nijmegen, Bereikbaarheidsopgave Zuidoost-Brabant.
- Verduurzamen van de mobiliteit vanuit de visie: voorkomen, verkorten, verschoonen en veranderen van mobiliteit in de regio. Regionale projecten zoals: HOV en knooppuntontwikkeling, snelfietsroutes, elektrificatie en capaciteitsverruiming Maaslijn.
- Multimodale bereikbaarheid Economische toplocaties en de kennis- en innovatieclusters, zoals bedrijventerreinen in Veghel en Boxmeer, bedrijventerrein Heesch-West, Noordkade in Veghel, Grow Campus 's-Hertogenbosch, pivot park Oss en zorg-natuurlocatie Bernhoven in Uden. Goede (interne) bereikbaarheid, zoals voor A2, A59, A50, A73, N279 proeftuin agro-as de Peel en de gebiedsontwikkeling N65.

Projecten voor 2016:

- De Dutch Agrifood Week in 2016 duurzaam bereikbaar maken
- Brabantbrede ontwikkelagenda openbaar vervoer vertalen naar regionale projecten (Hoogwaardig Openbaar Vervoer, OV-fiets op alle busstations, strategische multimodale knooppunten personenvervoer)
- Opgaven Regionale infrastructuur bewaken en uitvoeren en koppelen met BO-MIRT en provinciaal wegenprogramma
- Regionale uitvoeringsprogramma's verkeer en vervoer (GGA)
- Digitaal platform voor kennisuitwisseling

Financiën en personele invulling

- uitwerken Duurzame Mobiliteitsvisie € 25.000
- Projectplan duurzame bereikbaarheid Dutch Agrifood Week inclusief uitvoeringsagenda

Externe GGA-financiering:

- Coördinatorschap en projectuitvoering € 153.000
- Vastgesteld in Samenwerkingsovereenkomst GGA 2016
- Uitvoeringsprogramma's verkeer en vervoer (provincie en gemeenten) € 10.000.000
- Brede Doeluitkering is vastgesteld in Brabants Mit, concrete toewijzing projecten in november via bestuurlijk overleg GGA's.

3.5.3 Economie & Ruimte 2016

Inleiding

Het doel van het programma is het versterken van het economisch vestigingsklimaat, het bevorderen van innovatie, de beschikking hebben over voldoende en kwalitatief passende werklocaties en een kwalitatief goede arbeidsmarkt. Daarnaast staat op de agenda van de regio Noordooost Brabant een groot aantal punten met een ruimtelijk economische impact. Deze worden op dit moment separaat behandeld in de POHOS duurzame leefomgeving, economie. Vanuit de regio bestaat de behoefte om samen met provincie een traject te bepalen waardoor er meer samenhang ontstaat in de voorbereiding en aanpak van deze thema's. Dit als voorbereiding van het Regionaal Ruimtelijk overleg en als opmaat voor de op te stellen omgevingsvisie van de provincie.

Dat brengt de volgende activiteiten met zich mee:

- Monitoren en afstemmen van de ontwikkelingen van werklocaties

- Stimuleren van projecten die bijdragen aan doelen via REAP, programmalijsen Stichting (noordoost brabant werkt/ondernemerslift+)

Projecten voor 2016

- Wethouders ez actief informeren over bovengenoemde activiteiten, verbindingen leggen. Door wethouders, beleidsmedewerkers en ook accountmanagers te informeren over programmalijsen, over REAP, ondernemerslift+, Noordoost-Brabant Werkt!, kan dat netwerk ingezet worden om innovatie te stimuleren.
- Opstellen nieuwe agenda bedrijventerreinen (wat waar en waar niet (meer))
- Agenderen van de problematiek van leegstand en herstructurering.
- Monitoren detailhandels-ontwikkelingen
- Organiseren afstemmen detailhandelontwikkelingen
- Verkennen opdrachtgeverschap aanleg breedband in witte gebieden
- De verschillende lopende economische en ruimtelijke trajecten binnen de regio te inventariseren
- Deze trajecten in samenhang te presenteren
- In een regionale 4- O samenwerking de hoofdthema's te bespreken
- Deze in te brengen in het traject van de omgevingsvisie van Provincie Noord Brabant

Financiën en personele invulling

Financiën € 50.000,-

Personele invulling 2 maal 0,5 FTE

3.5.4 Duurzame leefomgeving

De programma's Transitie AgriFood, Beleef AgriFood en Circulaire AgriFood en Groen Blauw vallen onder het Portefeuillehouderoverleg Duurzame leefomgeving. En zijn hiervoor al uitgewerkt.

De personele invulling van de aansturing van het POHO is ingevuld met 0,5 FTE (combinatie met Programmaleider transitie agrifood)

4. Programma AFC B.V.

De innovatieprogramma's *Voeding & Gezondheid* en *Smart AgriFood Systems* richten zich op een aantal thema's/domeinen. Deze kunnen in de loop van tijd wijzigen. Vanuit deze thema's richt AgriFood Capital zich op de innovators (voorlopers) en hun bedrijven en instellingen die impactvol kunnen en willen zijn. Zij ervaren een zekere urgentie, zowel vanuit economische kansen als maatschappelijke verantwoordelijkheid om te innoveren. Deze "ondernemende onrust" leidt tot de vraag naar kennis, kunde en kapitaal. AgriFood Capital faciliteert deze ondernemers door, vanuit een (semi-) open innovatieproces rondom gedeelde visie en ambitie, netwerken en vervolgens consortia te bouwen rondom te ontwikkelen of bestaande "systeembedrijven". Een "systeembedrijf" is een bedrijf of (door AgriFood Capital te vormen) consortium van bedrijven (of not-for-profit (project-)organisatie met een stabiele governance en actieve inbreng bedrijfsleven) verbonden met de regio Noordooost Brabant

- ✓ dat het belang van fundamentele innovatie (disruptief) onderschrijft, de passie heeft om iets te veranderen en dit in de praktijk wil brengen;
- ✓ dat een substantiële rol speelt of wil gaan spelen in de transitie op systeemniveau die zich de komende 3-5 jaar gaat afspelen;
- ✓ op thema's die een bijdrage leveren aan de "*Strategische Agenda AgriFood Noord Oost-Brabant 2014-2020*";
- ✓ dat een idee, prototype of concept heeft dat gestoeld is op de creatie van waarde(n) en op schaalbaar en/of vermenigvuldigbaar is;
- ✓ dat open staat voor samenwerking met anderen en open staat voor ondersteuning door AFC; en
- ✓ dat bereid is kennis te delen (open-innovatiemodel) en dat zich realiseert dat samenwerken samen werken is en daardoor ook het (regionale) ecosysteem versterkt.

Rondom deze systeembedrijven, die de functie van proeftuin, living lab of expertisecentrum kunnen vervullen, ontstaan innovatieprojecten. Ook kan AgriFood Capital bestaande of separaat functionerende MKB-innovatieprojecten op enigerlei wijze met elkaar verbinden of verbinden met de "systeembedrijven". Dat kan vanuit AgriFood Capital door netwerkontwikkeling en/of projectontwikkeling, cofinanciering en communicatie/branding. Vanuit onze mogelijkheden als businessaccelerator kunnen we deze initiatieven begeleiden in hun opschalingsambities. In dit hoofdstuk van het jaarplan worden de programma's waarvoor het 'eigenaarschap' voor wat betreft programmamangement bij AgriFood Capital B.V. nader toegelicht. Hierbij is aangesloten bij de inhoudelijke keuzes van de Grow Campus die zich richt op "Future Food".

4.1 Innovatieprogramma Voeding en Gezondheid

De essentie van dit innovatieprogramma is gevat in de campagnenaam "*Food to Fit*". Met dit programma wil AgriFood Capital in 2020:

- ✓ Een bijdrage leveren aan verminderen/stabiliseren van de zorgkosten door integratie van gezonde voeding en leefstijlprogramma's in ons leven, zowel thuis, op het werk als in de zorg;
- ✓ Een brug slaan tussen de agrifoodsector en de zorgsector;
- ✓ Meer duidelijkheid krijgen over de relatie tussen voeding en gezondheid, we weten welke technieken beschikbaar zijn om inhoudsstoffen uit voeding te halen of om schadelijke stoffen te verwijderen uit verwerkte producten, welke technieken ondernemers kunnen gebruiken, en wat de afzetmarkten zijn;

- ✓ Stimuleren dat Noordoost Brabant de kraamkamer voor nieuwe innovaties in voeding en gezondheid is. Dit blijkt onder meer uit een sterke groei van omzet uit innovaties op het snijvlak van voeding en gezondheid zien. Dit omvat zowel voeding als methoden voor gedragsverandering. Noordoost Brabant is één van de gezondste en vitaalste regio's van de wereld zowel in maatschappelijke als economische zin.

Binnen Food tot Fit zijn de volgende thema's/domeinen prioritair in 2016:

- ✓ Smaak en gezonde voeding
- ✓ Vitaliteit, lifestyle en voeding
- ✓ Voedingswaarden (inclusief verrijking en herformulering)

Op basis van het "AgriFood Capital Innovatiemodel" zal in 2016 worden gerealiseerd:

- ✓ "Strategic Board Food to Fit"; een ronde tafel waar bedrijven en instellingen uit de wereld van zowel de voeding als de zorg met elkaar een ambitie en transitieagenda op het domein voeding en gezondheid zullen gaan realiseren. Dit moet onder meer leiden tot een Food to Fit Manifest waarin een gemeenschappelijke visie en ambitie op de toekomst van voeding in relatie tot gezondheid wordt opgesteld.
- ✓ Ondersteuning bij (door-)ontwikkeling van enkele 'systeembedrijven' in het domein voeding en gezondheid op basis van hun vraag/behoefte.
- ✓ **Realisatie van de volgende MBK-innovatieprojecten:**
- ✓ **Onderzoek naar het opbouwen van de volgende communities en platforms**

Beoogde resultaten Voeding en Gezondheid in 2016:

- ✓ *Strategic Board Food to Fit*
- ✓ *Doorontwikkeling Diabetes Challenge i.s.m. Brabant Zorg, Rabobank Uden-Veghel, BlauwRijk, Voeding Leeft, Foodsquad, VGZ en Sychroon*
- ✓ *Realiseren herziene Op-Zuid aanvraag Food 360 ism Foodsquad en BOM met actieve participatie van Agrifood Capital in dit consortium*
- ✓ *Business plan Smaakcentrum en Nuvux Studio's*
- ✓ *Ondersteuning van minimaal twee nieuwe systeembedrijven of clusters*

4.2 Innovatieprogramma Smart AgriFood Systems

Er is brede overeenstemming dat het huidige agrifood systeem op lange(re) termijn niet houdbaar is, maar er is nog geen gedeeld beeld van het gewenste toekomstige systeem. Dat moet verder in afstemming met alle stakeholders worden onderzocht en uitgewerkt. Wel tekenen een aantal contouren van het "Future Food systeem" zich af. Ons "future food" is maximaal circulair, rendabel en concurrerend, ruimtelijk ingepast, heeft oog voor dierenwelzijn evenals de diepere (sociaal/maatschappelijke) waarde(n) van voedsel en is internationaal te vermarkten.

Het streven in Noordoost Brabant is gericht op transitie naar de agrifood-systemen van de toekomst; dat vereist ingrijpende innovatie. Dat vraagt om ruim baan voor de game-changers en verschildmakers van het agrifood complex; optimistische, energieke en visionaire doeners. Mensen die de kunst verstaan goede ideeën (relatief snel) om te zetten in werkende systemen. Bijzonder kansrijk met name in deze regio is de komst van de Graduate School rondom "Big Data" in 's-Hertogenbosch op initiatief van de TU Eindhoven en de Universiteit van Tilburg. Onze regio kan zich bij uitstek ontwikkelen als de "Big Data-proeftuin" in het applicatiegebied agri&food.

Met respect voor bestaande systemen en ondernemingen (die zorgen voor ons voedsel van vandaag) werken we binnen AgriFood Capital aan de toekomst van ons voedselsysteem. In de zoektocht naar de "future food systems" zijn de volgende thema's/domeinen prioritair in 2016:

- ✓ Future Technologies (cross-overs, primaire focus)
- ✓ Future Business (-models) (ketensamenwerkingen)
- ✓ Future Distribution & Logistics;

In de praktijk zullen doorbraak projecten zich vaak ontwikkelen via meerdere sporen. Projecten binnen het "AgriFood Capital Innovatiemodel" hebben altijd een concrete deliverable als (beoogd) eindresultaat. In 2016 zal worden gerealiseerd:

- ✓ **Ondersteuning bij (door-)ontwikkeling van 'systeembedrijven' in de expeditie naar nieuwe voedselsystemen.**
Als systeembedrijven zijn thans geïdentificeerd:
- ✓ **Realisatie van de volgende MKB-projecten:**
- ✓ **Ondersteuning bij netwerkvorming en onderzoek. De volgende communities zullen worden gebouwd c.q. versterkt:**

Beoogde resultaten Smart AgriFood Systems in 2016:

- ✓ *Realisatie proto-type “varkenshouderij van de toekomst” (Big Developments) in Boekel*
- ✓ *Opschaling van e-commerce ketenconcept ZTRDG zowel aan zijde van consumenten als suppliers uit de regio*
- ✓ *Ondersteuning van 2 (nieuwe) systeembedrijven of clusters in het domein van smart agrifood systems*
- ✓ *10 bedrijven met hun financieringsbehoefte door de Financieringstafel Brainport 2020 in de regio*
- ✓ *Opleveren van geheel andere kijk op de “chain of produce” i.s.m. Design Academy Eindhoven*
- ✓ *Realisatie van 2 MKB-innovatieprojecten*

4.3 Innovatieprogramma Transitie Circulaire AgriFood

Het streven in Noordoost Brabant is gericht op transitie naar de agrifood-systemen van de toekomst; dat vereist ingrijpende innovatie met bijbehorend transitieproces. Doel van het programma Transitie Circulaire AgriFood is het versterken van het transitieproces naar een circulaire agrifoodketen op basis van een biobased infrastructuur van de regio (en Brabant breed). Het gaat daarbij om de volgende ambities: De lokale gemeenschappen meer handvatten bieden om naar de toekomst grip te krijgen op basis behoefte energie door eigen grondstoffen (bijvoorbeeld uit de primaire land- en tuinbouw) in te zetten en te vermarkten. Duurzame bedrijvigheid in de gehele agrifoodketen realiseren rondom nieuwe, duurzame technologieën met oogmerk lokaal en opschaalbaar. Kennis ontsluiten op het gebied van bewezen technologie en nieuwe kennis over nieuwe technologieën, grondstofonderzoek en businesscases die ontwikkeld worden. Het landelijke gebied te vitaliseren door nieuwe verdienmodellen rond om biograndstoffen uit dit gebied maximaal tot waarde te brengen en de revenuen (deels) terug te laten stromen.

De volgende ambities in het transitieproces zijn specifiek door de regionale overheden in Noordoost Brabant geformuleerd en vormen daarmee vertrekpunt voor dit innovatieprogramma: Inspelen op de maatschappelijke discussie en toekomstperspectief van de primaire sector. De omschakeling van de primaire sector en haar invloed op de ruimte in stad en platteland verbindt de regionale samenwerking. Een betrouwbare en transparante samenwerking voor alle (mogelijke) partners. Een emissievrije productie van de veehouderij in 2025

Agendasetting en Communitybuilding: Innovatieagenda mestverwaarding; In 2016 zal een innovatieagenda ontwikkeld worden die een bijdrage moet leveren vanuit het innovatiespoor aan de uitdaging om, ook in deze regio, het knelpunt van het mestoverschot het hoofd te bieden. Samen met ondernemers en onderzoekers van binnen en buiten het agrodomein zal deze agenda opgesteld worden. Dit met als doel om te bezien of deze regio kan dienen als proeftuin voor daadwerkelijke ontwikkeling en toepassing van kansrijke oplossingen.

Benutting hoogwaardige eiwitverrijking uit de agrifoodketen. In 2016 zal initiatief ondernomen worden om op dit domein een netwerk op te bouwen als basis voor projectontwikkeling. Deze ontwikkeling wordt in zijn algemeenheid als belangrijk en (op termijn) kansrijk beschouwd. Echter ontbreken er nog initiatieven van betekenis in onze regio.

Ontwikkeling van BusinessClusters: Ondersteuning bij (door-)ontwikkeling van enkele 'systeembedrijven' in het domein circulaire agrifood op basis van hun vraag/behoefte. Bio-LNG. Dit project is gericht op het ontwikkelen van een regionale keten waarbij biogas uit mest wordt opgewerkt tot vloeibaar gas (bio-LNG) dat gebruikt wordt als transportbrandstof. Voor distributie wordt aangehaakt op de zich ontwikkelende infrastructuur voor fossiele LNG (dat dezelfde eigenschappen heeft als bio-LNG). In 2016 zal consortiumvorming gerealiseerd moeten worden en vervolgens een haalbaarheidsstudie uitgevoerd moeten gaan worden.

Blauwe Akker / Aquaponics. Dit project is gericht op de inzet van aquaponics systemen (combinatie van hydrocultuur en visteelt in semi-gesloten systemen) in de regionale voedselproductie. Het benodigde visvoer (de belangrijkste externe input) wordt gebaseerd op (regionaal gekweekte) insecten. Aquaponics kan naar verwachting een rol spelen bij het benutten van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen.

Ontwikkeling van InnovatieFaciliteiten:

Doorontwikkeling Pilot Green Tech Park Brabant naar een regionale innovatiefaciliteit. Eind 2014 is de eerste pilot van Green Tech Park Brabant in werking gezet. Het betrof een proefopstelling in het verwaarden van groene afvalstromen (met name afkomstig van gemeenten en waterschappen in de vorm van bermgras, snoeihout e.d.). Deze faciliteit kan het begin zijn van een regio brede aanpak op het gebied van biomassa's en het verwaarden van groene reststromen. Daarmee kan een impuls gegeven worden aan het vestigingsklimaat voor biobased ondernemers in regio, zowel op de huidige locatie in Boxtel als mogelijk elders. In 2016 zal duidelijk moeten worden of regionalisering van deze pilot haalbaar is.

Beoogde resultaten Innovatieprogramma Transitie Circulaire AgriFood in 2016:

- ✓ *Realisatie innovatieagenda Mestverwaarding*
- ✓ *Haalbaarheid naar projectontwikkeling op het gebied van hoogwaardige eiwitverrijking*
- ✓ *Ontwikkeling van een BIO-LNG keten in de regio*
- ✓ *Doorontwikkeling van Green Tech Park Brabant*

4.3 Ecosysteemprogramma Dutch AgriFood Week (DAFW)

In 2015 is de eerste Dutch Agri Food Week georganiseerd. Wat intern als een bèta versie op Noordooost-Brabants schaal is besproken is uiteindelijk een landelijk event geworden met bijna 40 verschillende evenementen en activiteiten. Vooruitlopend op de evaluatie kan worden gesteld dat de partners (Food Valley NL, Greenport Westland/Oostland), Brightlands Greenport Venlo en AgriFood Capital met support van de topsector Agri&Food een prima prestatie hebben geleverd. Inhoudelijk goede en relevante activiteiten, voldoende bezoekers en media aandacht die daarmee in lijn is.

We kunnen concluderen dat de basis is gelegd, zowel in de regio Noordost-Brabant als nationaal. Het is nu zaak in 2016 door te pakken.

We houden in 2016 vast aan de WHY:

- ✓ **Demonstratie:** Nederland is top in maken van het duurzame voedsel en de voedselsystemen van gisteren, vandaag en morgen en dat laten we zien.
- ✓ **Samen werk maken van voedselvernieuwing:** de (wereld)markt in relatie tot het duurzaam produceren van voedsel: 'genoeg/van goede kwaliteit /zonder grondstoffen te verbruiken' is sterk in beweging. Open innovatie (in openheid werk maken van vernieuwing) wordt de norm en daarvoor is (inter-)nationale samenwerking een randvoorwaarde. Wij nodigen uit tot ontmoeting en dialoog.
- ✓ **De waarde van smaak:** de zoektocht naar de echte en diepere waarde van voedsel bereiden en er samen van genieten. Kom samen aan tafel.
- ✓ **De verbinding:** tussen consument en producent is op de achtergrond geraakt. Die gaan we verkorten.

Doelgroepen

De ambitie achter de Dutch AgriFood Week en de hiervan afgeleide formule is gericht op zowel ondernemers als betrokken burgers en consumenten. De scope is dus zowel markt als maatschappij. Dit vertaalt zich in maatwerk doelgroepgerichte activiteiten. Van (primaire) producenten, "foodprofessionals", toeleveranciers, beleidsmakers tot betrokken burgers en consumenten. Wat bindt is de nieuwsgierigheid naar het nieuwe.

Koers en focus in 2016: Vanuit AgriFood Capital perspectief zetten we in op twee hoofdsporen:

1. ontwikkeling van de nationale beweging en organisatie
2. vormgeving AgriFood Capital DAFW programma en organisatie 2016

Beoogde resultaten Dutch AgriFood Week in 2016

- ✓ Doorontwikkeling op nationale schaal van de "beweging DAFW; uitbreiding in aantal regio's, support topsector en internationalisering.
- ✓ DAFW-Portfolio AgriFood Capital groeit van 9 naar 25 events, het aantal bezoekers van 2.400 naar 15.000 en het social media-bereik van 2.500.000 naar 4.000.000 personen
- ✓ World Agri Food Forum: groeit uit tot het meest relevante nationale netwerk voor game-changers in de agrifood sector
- ✓ 2 grote bestaande events van binnen onze regio verplaatsen hun activiteit naar het tijdvak (en dus ook het programma) van DAFW

4.4 Ecosysteemprogramma Grow Campus

De Grow Campus is een toplocatie waar (MKB-) ondernemers, docenten, studenten, onderzoekers (toegepast onderzoek) en bestuurders samenkomen en samenwerken aan innovatie en groei. Initiatiefnemers van Grow Campus zijn Avans Hogeschool, HAS Hogeschool, Helicon Opleidingen, Koning Willem 1 College, ZLTO, AgriFood Capital en Gemeente 's-Hertogenbosch in samenwerking met een groot aantal bedrijven en instellingen uit de (regionale) AgriFood sector (en daarbuiten). Bedrijven en kennisinstellingen werken op de Grow Campus samen aan:

- ✓ product- en businessontwikkeling voor en met MKB-bedrijven, boeren en tuinders en start-ups uit de AgriFood sector en;
- ✓ kennis- en talentontwikkeling voor ondernemers en werknemers van bedrijven uit de AgriFood sector, van groot tot klein.

Beoogde Resultaten Grow Campus in 2016:

- ✓ *Community: een 'triple helix'-community met minimaal 50+ actief deelnemende AgriFood bedrijven;*
- ✓ *Campusorganisatie en eventprogramma zijn operationeel en bieden toegevoegde waarde aan de community;*
- ✓ *Talent- en opleidingen: oplevering haalbaarheidsonderzoek businessschool en opvolging;*
- ✓ *Campusfaciliteiten: opstart eerste projecten: Smaakcentrum, Consumerlab en Business Accelerator*

4.5 Ecosysteemprogramma AgriFood Capital Werkt

De toekomst is aan wendbare, lerende en kostenefficiënte bedrijven en instellingen. In het geval van ondernemingen met medewerkers onderscheiden zij zich door een Human Capital-strategie voor de korte én de lange termijn. Succesvoorwaarde daarbij is dat men nu al kan bepalen wat straks van zowel het bedrijf en in het verlengde daarvan van de medewerkers gevraagd gaat worden op het gebied van vaardigheden en competenties. De focus van het arbeidsmarktbeleid in AgriFood Capital voor de komende jaren 2016-2020 ligt op het thema "HR-strategie en human capital". We kiezen voor een regionale en intersectorale aanpak op de (middel)lange termijn, als antwoord op de dynamiek op de arbeidsmarkt.

De arbeidsmarktregio Noordooost-Brabant heeft als doelstelling dat in 2020 meer dan 250 werkgevers in de regio bekend, bewust, actief en effectief zijn in strategisch human capital-beleid. Dit doen we door gezamenlijk in te zetten op strategische personeelsplanning met specifieke aandacht voor:

- ✓ Arbeidsmobiliteit: werkloosheid voorkomen door middel van intersectorale samenwerking
- ✓ Inzetbaarheid: kennis, vaardigheden en gezondheid van werknemers up-to-date houden
- ✓ Talent: voldoende en beschikbaar talent o.a. door toekomstgericht, adaptief onderwijs afgestemd op wensen en behoeften vanuit het bedrijfsleven

- ✓ Sociaal ondernemen: mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt doen mee in het arbeidsproces

Beoogde resultaten AgriFood Capital Werkt in 2016

- ✓ Een innovatieve leiderschapsaanpak voor koploperbedrijven op het gebied van strategie en talent
- ✓ 20 directies van koploperbedrijven in de regio – met name uit de agri& food en logistieke sector – nemen deel aan deze leiderschapsaanpak
- ✓ 50 bedrijven gaan individueel en deels gezamenlijk aan de slag met strategisch personeelsbeleid binnen hun eigen onderneming
- ✓ 4 regionale talentencafés voor HBO/WO-opgeleide jongeren, deels werkend en deels een studie volgend gericht op werk in kansrijke sectoren.

5 Strategische partnerships AgriFood Capital

Economische structuurversterking kan niet zonder strategische partnerships. In 2015 is met meerdere partijen, binnen en buiten de regio samengewerkt. Deze zullen waar dat aan de orde is worden voortgezet. In 2016 zal op de volgende 3 strategische partnerships de nadruk gelegd gaan worden.

5.1 Provincie Noord Brabant/Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM).

De ambitie van Noordoost Brabant om in 2020 topregio in agrifood te zijn versterkt vrijwel naadloos de Provinciale "Innovatie Agenda AgroFood Brabant 2020". In 2015 is daarom al een intensieve samenwerkingsrelatie met Provincie en met name BOM Business Development tot stand gebracht. Deze zal in 2016 voortgezet worden. Dat betekent onder meer dat er een hernieuwde makel/ schakelovereenkomst met de Provincie zal worden afgesproken voor wat de uitvoering in 2016. Dit in samenwerking met BOM, LIB, REWIN en Foodtech Park Brainport. Vooral zal geïnvesteerd moeten worden op het in gezamenlijkheid realiseren van een beperkt aantal gemeenschappelijke uitvoeringsthema's zodat er een uitvoeringslijn (met de bijbehorende middelen) "van Regio tot Brussel" gaat ontstaan voor die initiatieven van groot belang zijn om de ambities van Brabant en AgriFood Capital het verschil te gaan maken.

Beoogde resultaten in de samenwerking met Provincie Noord Brabant/BOM op de innovatieagenda agrofood in 2016:

- ✓ *Gemeenschappelijke vaststelling van thema's/domeinen en systeembedrijven en gezamenlijke investeringen op deze thema's en systeembedrijven*
- ✓ *Hernieuwde overeenkomst 'Makel-Schakelcapaciteit in kader van AgroFood Innovatieprogramma Brabant2020*
- ✓ *Continuering "Brabant-team"; gezamenlijke business development met BOM Business Development*
- ✓ *Strategische samenwerking met bijbehorende wederzijdse investeringen op ecosysteemprogramma's Grow Campus, Dutch AgriFood Week en AgriFood Capital Werkt alsmede op de innovatieprogramma's van de regio Noordoost Brabant*

5.2. Brainport 2020/ Brainport Network

Brainport 2020 is het netwerk van zes triple helix regio's in Zuidoost-Nederland en de provincies Noord-Brabant en Limburg.

Deze partners bundelen hun krachten om Zuidoost-Nederland als open innovatie regio van Europa nog verder uit te bouwen.

In de periode 2011-2015 is het urgentieprogramma Brainport 2020 voor de regio Zuidoost-Nederland uitgevoerd. In deze nieuwe fase (2016-2019), zet het Brainport2020-netwerk vooral in op het delen van kennis en behalen van concrete resultaten door bottom-up samenwerking op de thema's arbeidsmarkt, kapitaal en Europa. Brainport 2020 zal daarom omgedoopt worden tot "Brainport Network".

Om als top innovatie regio in de wereld mee te blijven tellen, heeft Zuidoost-Nederland voldoende en goed gekwalificeerd personeel nodig, passend bij de snel veranderende vraag op de arbeidsmarkt. Daarom zet het Brainport 2020-netwerk krachtig in op het uitvoeren van innovatieve bovenregionale activiteiten en het delen van kennis tussen de regio's en partners. De thema's jeugd, excellent onderwijs, flexibele en transparante arbeidsmarkt en Leven

Lang Leren staan centraal. Daarmee is dit programma aanvullend op de eigen regionale activiteiten en versterkt het onze eigen “people-lijn”. De Brainport 2020 kapitaalagenda maakt zich hard voor een sluitende kapitaalstructuur voor startende en groeiende innovatieve bedrijven. Eén van de maatregelen is het vergroten van de bekendheid van regelingen en fondsen in Zuidoost-Nederland en het creëren van meer samenhang tussen deze instrumenten. De in 2015 opgestart “Financieringstafel AgriFood” in onze regio zal versterkt worden voorgezet en uitgebreid. Om succesvol projecten op Europese schaal aan te gaan en Europese middelen te genereren voor investeringen en innovaties, is een breed internationaal netwerk en voldoende massa onontbeerlijk. Brainport 2020 biedt als bovenregionaal samenwerkingsverband met bijbehorende agenda een aantrekkelijk gremium om in Europa met andere partners en regio's samen te werken. De kern van de Brainport 2020 aanpak voor Europa bestaat uit gezamenlijke activiteiten bovenregionaal, kennisdeling en waar nodig een gezamenlijke lobby richting Den Haag en Brussel.

Beoogde resultaten in de samenwerking in het Brainport Network in 2016:

- ✓ *uitvoering van financieringstafels (speerpunt kapitaalmarkt), implementatie arbeidsmarktdashboard (speerpunt arbeidsmarkt) en betere benutting van Europese programma's in het bijzonder OPZuid, Interregprogramma's, Horizon 2020 en 'Junker-gelden' (speerpunt EU-aanpak)*
- ✓ *kennisdeling en gezamenlijke lobby-agenda vanuit Zuidoost Nederland m.b.t. innovatie in triple-helix ecosystemen. Daarbinnen focus op campusontwikkeling, scale-up-programma's en MKB-instrumentarium*

5.3 Ondernemerslift+

Als netwerk van overheid, ondernemers en onderwijs ondersteunt, faciliteert en stimuleert OndernemersLift+ innovatieve startende en groeiende (student)ondernemers in de regio Noordooost-Brabant. In 2016 zal Ondernemerslift+ zichtbaarder positioneerd worden als onderdeel van de AgriFood Capital-ambitie. Dat betekent dat in haar dienstenaanbod het agrifoodcluster en de thema's voeding, gezondheid en duurzaamheid prioritair zijn. Samenwerking met AgriFood Capital B.V. zal zich in 2016 met name richten op de ontwikkeling van de “Ondernemers-frontoffice”. In dit gezamenlijke project zal een ondernemersfaciliteit ontwikkeld gaan worden, als onderdeel van de propositie van de Grow Campus, waarin (toekomstige) ondernemers op adequate wijze toegang krijgen tot kennis, kennissen en/of kapitaal. In kwartaal 2 van 2016 moet, vanuit een groeimodel, deze faciliteit operationeel worden.

Beoogde resultaten in de samenwerking met Ondernemerslift+ in 2016:

- ✓ *Ontwikkeling van een eenduidige en goed toegankelijke “ondernemers-frontoffice” waarin voor (toekomstige) ondernemers op adequate wijze de verbinding wordt gelegd met kennis, kennissen en kapitaal. Deze faciliteit maakt onderdeel uit van de Grow Campus is moet in kwartaal 2 van 2016 operationeel worden.*

6. Communicatie & branding

AgriFood Capital is een relatief nieuw 'merk'. Het beeld dat de diverse stakeholders van AgriFood Capital hebben blijkt soms nog divers te zijn. Voor de één is het vooral een geografische aanduiding, voor anderen een innovatieprogramma, een ecosysteem, een ambitie of een samenwerkingsverband. De uitdaging in zowel de public relations als de public affairs is om de juiste associaties op te roepen. Dit houdt in dat we de naam AgriFood Capital moeten blijven 'laden'. Het programma Communicatie & Branding omvat het ontwikkelen en uitvoeren van een eenduidige communicatiestrategie binnen en vanuit de regio. De strategie is er op gericht om bekendheid en aantrekkingskracht van de regio Noordooost Brabant te vergroten door te laten zien waar zij voor staat. Om dit realiseren is begin 2015 een "familie & fanstrategie" ontwikkeld. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen "interne" doelgroepen - aangeduid als "familie" - (o.a. BRG, leden Stichtingsbestuur) en externe doelgroepen - aangeduid als "fans" (o.a. deelnemers aan projecten, leden gemeenteraden, bedrijfsleven). We bouwen onze communicatiestrategie uit via de familie richting de doelgroepen op "fanniveau". Interactie staat centraal; on- en offline ontmoetingen mogelijk maken, kennis en ervaringen delen en betekenis geven aan (succes-)verhalen. De belangrijkste bouwsteen van de communicatie is storytelling. In aansprekende verhalen uit de regio vinden mensen de betekenis (economisch, maatschappelijk, persoonlijk) van AgriFood Capital en de relevantie voor hen zelf. Voor 2016 worden de volgende prioriteiten aangebracht in de uitvoering van deze communicatiestrategie:

- ✓ Het merk AgriFood Capital zichtbaarder verbinden met andere initiatieven die bijdragen aan de overall-strategie van de regio. In het bijzonder geldt dit voor: AgriFood Capital Werkt, Ondernemerslift+, Dutch AgriFood Week, Grow Campus, Brainport Network en Brabant AgroFood Innovatieprogramma. Nog meer dan thans zullen we deze 'merken' verbinden met het merk AgriFood Capital zodat vanuit de regio richting veelal dezelfde doelgroepen een herkenbaar, krachtig en eenduidige boodschap verteld kan worden. Met deze stakeholders zal eveneens een communicatienetwerk opgezet gaan worden.
- ✓ Het hart van onze communicatiemix zal ook in 2016 gevormd worden door onze E-mail nieuwsbrief, social media en website. Voor de e-mailnieuwsbrief zal bekeken worden hoe het bereik vergroot kan worden (o.a. door meer rechtstreekse verzending naar bijvoorbeeld raadsleden en bedrijven) en of de frequentie verhoogd kan worden (nu 2-wekelijks) indien daar vanuit de content aanleiding toe is. Voor social media (m.n. twitter en facebook) is in de tweede helft van 2015 een social media strategie ontwikkeld die in 2016 moet leiden tot het vergroten van het bereik via deze kanalen en meer samenhang tussen de diverse kanalen.
- ✓ Het merk AgriFood Capital landelijk en ook internationaal zichtbaarder positioneren. Hiervoor zijn deelname aan (inter-)nationale projecten en netwerken de dragers. Voorbeelden zijn de Dutch AgriFood Week, European Region of Gastronomy en mogelijk handelsmissies. Dit betekent dat in 2016 extra geïnvesteerd zal moeten worden in Engelstalige communicatie-uitingen.
- ✓ In 2016 zal, in navolging van 2014, weer een AgriFood Capital Monitor, uitgebracht gaan worden. Hierin worden, aan de hand van circa 25 indicatoren, de sociaal-economische ontwikkeling van regio in beeld gebracht.

Beoogde resultaten van communicatie&branding in 2016:

- ✓ *Verbinding met andere merken binnen overall strategie*
- ✓ *Groei bereik (doelstellingen nieuwsbrief, social media)*
- ✓ *Nationale en internationale positionering/exposure*
- ✓ *AariFood Capital Monitor 2016*

7. Governance

In 2015 is de Bestuurlijke Regiegroep (BRG) drie maal bijeengekomen. Haar kerntaak ligt in bepalen van strategie en beleid van Regio Noordooost Brabant. Zij stelt het jaarplan 2016 en daarmee de opdracht aan de directie van Regio Noordooost Brabant vast.

Ook in 2016 zal het bestuur tenminste drie bijeenkomsten hebben waar naast haar formele taken en bevoegdheden veel ruimte zal zijn voor inzicht- en strategieontwikkeling, zowel onderling maar zeker ook met externe deelnemers. Het Dagelijks Bestuur van de regio is verantwoordelijk voor de meer dagelijkse besturing. In 2015 kwam zij vier keer bijeen, net als in 2016.

De werkorganisatie van de regio Noordooost Brabant bestaat uit een Directeur van de Regio, die tevens secretaris is van het Bestuurlijke Regie Team, een coördinator voor de REAP en Streeknetwerkgelden, drie secretarissen van de portefeuillehoudersoverleggen Duurzame leefomgeving, Economie en bereikbaarheid en mobiliteit. Daarnaast zijn er programmaleiders/ projectleiders voor de thema's Groen en blauw, Transitie veehouderij, Circulaire economie en regionale vertegenwoordiging in provinciale overleggen en bij Ondernemerslift+. Daarnaast bestaat de werkorganisatie uit de backoffice (secretariaat, administratie, controlling, communicatie). Facilitaire zaken worden afgenomen. De werkorganisatie is gehuisvest op de Grow Campus in Agri&Food Plaza te 's-Hertogenbosch.

Op het thema Ruimte extra capaciteit nodig zijn om ons voor te bereiden op de omgevingsvisie van de Provincie en een meer trekkende rol te nemen in het Regionaal Ruimtelijk overleg. Hiervoor is in principe 0,5 FTE beschikbaar.

8. Begroting 2016

De regionale samenwerking in Noordoost Brabant is vastgelegd in een convenant. Dit convenant heeft een looptijd van 3 jaar (2014-2016), waarin de convenantpartijen jaarlijks een bijdrage van € 3,00 per inwoner per jaar in het Regiofonds storten. Daarmee ontstaat een werkbudget, dat dient als cofinanciering voor de REAP –middelen en de bijdragen vanuit de Stimuleringsregeling Streeknetwerken welke door de Provincie Noord-Brabant zijn toegekend aan de regio Noordoost Brabant.

Vanuit het Regiofonds doet de regio ook een bijdrage aan de Stichting Agrifood Capital, de triple helix samenwerking in de regio Noordoost Brabant.

Begroting BRG 2016			
Inkomsten	X 1000€	Uitgaven	X1000€
Regiogemeenten €3 per inwoner	1.900	Regiofonds	559
Waterschappen	120	REAP budget	590
REAP-subsidie Provincie	295	Streeknetwerken budget	285
Streeknetwerkensubsidie Provincie	125	30 samenwerking BV AFC	1006
Totaal	2.440		2.440

De financiën van het REAP-programma zullen worden besteed aan de volgende onderdelen:

- Programmamanagement/facilitering REAP-activiteiten € 118.000,-
- Zaaigeldprojecten (maximaal € 5.000 per project) PM
- Te besteden aan de verschillende programmalijnen € 465.000,-
- Reserve/Onvoorzien € 7.000,-

In het REAP-jaarplan 2016 dat moet worden opgesteld in het kader van de subsidieaanvraag bij de provincie zal na consultatie van het poho Economische Ontwikkeling waar wenselijk een nadere specificatie verdeling van budgetten over de programmalijnen worden opgenomen. Aanvankelijk wordt gewerkt met gelijkelijk over de programmalijnen verdeelde budgetten. Doch via kwartaalmetingen naar aanleiding van de ingediende aanvragen wordt bekeken of

tussentijds tussen de programmalijnen geschoven moet of kan worden. Binnen de regio zijn meerdere programmalijnen benoemd (zoals "voeding en gezondheid", "smart agrifood systems", "transitie agrifood", "circulaire agrifood", "duurzame stad-land verbindingen". Er is dus sprake van zgn. "flexibele" schotten. De huidige vrije ruimte in de aangegane verplichtingen per heden ((13 november 2015) voor 2015 is ca € 250.000, -. Hierbij zijn nog niet alle projecten van het jaar 2015 geboekt. De verwachting is dat er dit jaar voldoende projecten zullen zijn waardoor het gehele budget wordt gebruikt.

De financiën van de meerjarenbegroting cfr. Streeknetwerkenregeling 2012-2016 zijn als volgt verdeeld:

• Uitvoeringskosten (25% budget)	€ 500.000
• Groen Blauwe Structuren – duurzame stad-land verbindingen	€ 700.000
• Circulair agrifoodcomplex (biobased economy)	€ 350.000
• Transitie van de landbouw	€ 350.000
• Interregionale of cross-sectorale projecten	€ 100.000

In het jaarplan Streeknetwerken 2016 dat moet worden opgesteld in het kader van de subsidieaanvraag bij de provincie zal na consultatie van het poho Duurzame Leefomgeving waar wenselijk een nadere specificatie verdeling van budgetten over de programmalijnen worden opgenomen. Aanvankelijk wordt uitgegaan van verhouding over de programmalijnen zoals hierboven weergegeven. De huidige vrije ruimte in de aangegane verplichtingen per heden ((13 november 2015) is ca € 500,000,-. Dit is de vrije ruimte voor het gehele meerjarenprogramma tot eind 2016. Hierbij zijn nog niet alle projecten van het jaar 2015 geboekt.

Financiën t.l.v. Regiofonds

De resterende financiën zijn onderdeel van het regiofonds. De huidige vrije ruimte in de aangegane verplichtingen per heden ((13 november 2015) is ca € 100.000, -. Hierbij zijn nog niet alle uitgaven van het jaar 2015 geboekt.

Begroting AFC B.V.

De basisbegroting van de Agrifood capital bv is afgeleid uit de meerjarenbegroting zoals opgenomen in de "Strategische Agenda AgriFood Noordoost-Brabant 2014-2020". Deze gaat uit van een (niet-geïndexeerde) jaarlijkse vergoeding voor de te leveren prestaties vanuit het Regiofonds van de Bestuurlijke Regiegroep Noordoost-Brabant van € 1.006.000,-. In een separate uitvoeringsovereenkomst tussen BRG (vertegenwoordigd door de gemeente 's-Hertogenbosch) en AgriFood Capital B.V. is vastgelegd op welke wijze deze vergoeding beschikbaar gemaakt zal worden. De verder uitgewerkte basisbegroting AgriFoodcapital bv 2016 ziet er als volgt uit:

Financiën t.l.v. Regiofonds: totaal € 1.006.000,-

• Programma Voeding en Gezondheid	€ 132.000
• Programma Smart food systems	€ 114.000
• Transitie circulaire agrifood	€ 100.000
• Programma AgriFood werkt	€ 64.000
• Grow Campus	€ 45.000
• Dutch Agrifood week	€ 154.000
• Ondernemersschap	€ 45.000
• Brainport network	€ 70.000
• Governance	€ 55.000
• Directievoering	€ 117.000
• Doorbelasting regio	€ 110.000

9. Tot slot

In 2014 is een voortvarende start gemaakt om Noordoost-Brabant de topregio in AgriFood te laten zijn. In 2015 zijn daar, op alle vier strategische programmalijnen aansprekende resultaten geboekt. Tevens is de triple-helix governance in al zijn facetten tot uitvoering gebracht en zijn met diverse partners waardevolle samenwerkingen tot stand gekomen. In 2016 zal de ingezette aanpak en werkwijze onverminderd worden voortgezet. De aanleiding voor het ontstaan van AgriFood Capital zal immers in 2016 onverminderd actueel zijn. In een aantrekkende economie moeten de kansen in Noordoost-Brabant nog wel verzilverd worden in termen van groei van bedrijvigheid en werkgelegenheid. Ook maatschappelijke uitdagingen zijn er nog volop. Het gaat daarbij om de verbetering van de woon- en leefomgeving. De daarvoor opgestarte gebiedsopgaven zijn nog pril en moeten worden verder worden ontwikkeld. Ook moeten nog extra stappen worden gezet om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren via de aanleg van onder meer breedbandverbinding en snelfietspaden. Een lang traject is ook de transitie naar een meer duurzame landbouw. De eerste contouren daarvoor zijn geschetst. In de komende jaren gaat het om de realisatie van concrete voorbeeldprojecten. Een nominatie als “Europese regio van de gastronomie” in 2018 is gedaan. De komende tijd zal de aandacht gericht zijn op het kracht bijzetten van die titel en deze waar te maken. Ook zal de regio gaan voor een betekenisvolle inbreng in de omgevingsvisie van Provincie Noord Brabant en het opzetten van een gebiedsagenda, waarin we de samenwerking met Provincie verder vorm kunnen geven en laten leiden tot Provinciebrede afspraken. Ook op het gebied van voeding, gezondheid en duurzaamheid zijn aanvullende stappen uiterst noodzakelijk. In de eigen omgeving maar ook wereldwijd. Dit alles moet er toe leiden dat de 19 gemeenten en waterschappen welke aan de basis hebben gestaan van AgriFood Capital ook voor de komende jaren hun betrokkenheid en commitment herbevestigen en daarmee hun bijdrage aan het Regiofonds gaan continueren. Laat dit jaarplan daartoe een stimulans zijn.

Drs Carel Nobbe Msc.

Directeur Regio Noordoost Brabant

Maart 2016

Regio Noordoost Brabant

Jaarrekening 2014

Regio NOB

Jaarrekening 2014

INHOUDSOPGAVE	PAGINA
RAPPORT	
Algemene gegevens	3
Jaarverslag	4
JAARREKENING	
Balans per 31 december 2014	5
Staat van baten en lasten over 2014	7
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	8
Toelichting op de balans per 31 december 2014	9
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	12
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2014	13
OVERIGE GEGEVENS	16
Voorstel bestemming exploitatieresultaat boekjaar	16
Controleverklaring	16
BIJLAGEN	
Stand van zaken per subsidieprogramma	17

Regio Noordoost Brabant 's-Hertogenbosch

1. Algemene gegevens

Zakelijke gegevens van de stichting

Statutaire naam	Niet van toepassing
Handelsnaam	Regio NOB
Bedrijfsadres	Onderwijsboulevard 222
Bedrijfstype	Subsidieverlening
Kamer van Koophandel	Niet van toepassing

Activiteiten van de Regio

De regio heeft ten doel het bevorderen en stimuleren van de regionale economische ontwikkeling in de regio Noordoost-Brabant.

De regio tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- de ontwikkeling van projecten en programma's;
- het stimuleren van economische samenwerking en innovatie;
- de actieve werving van economische activiteiten en ondernemingen;
- het initieren, adviseren en bemiddelen bij subsidies en ander overheidsinstrumentarium;
- het verstrekken van bijdragen om niet en risicodragende investeringen in (projectmatige) economische activiteiten en ondernemingen;
- alle andere activiteiten en werkzaamheden die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling.

In 2014 heeft de Regio het programmabeheer van de volgende subsidieprogramma's verzorgd: REAP Noordoost Brabant 2008-2011, REAP Noordoost Brabant 2012-2015
Streeknetwerken 2012-2015

Vaststelling jaarrekening vorig boekjaar

Door de regio is over de periode geen jaarrekening, maar een financieel verslag opgesteld. Deze is door het bestuur goedgekeurd.

Belastingen

De regio heeft geen rechtspersoonlijkheid en wordt daarom zelf niet aangeslagen voor belastingen, anders dan de omzetbelasting.

Personeel

De regio heeft geen eigen personeel in dienst. Alle personeel wordt ingehuurd.
Over het boekjaar 2014 betroffen dit:

	FTE
Regiomanager	1,0
Directie Agrifood Capital	1,0
Projectleiders Agrifood	2,5
Subsidieprogramma's	0,8
Financieel beheer	0,1
Secretariaat	2,4
Communicatie	1,2

Daarnaast wordt via detachering van partners in de regio kostenloos personeel beschikbaar gesteld
Deze zijn niet in bovenstaand overzicht opgenomen.

**Regio Noordoost Brabant
s-Hertogenbosch**

JAARVERSLAG

De regio heeft een afzonderlijk jaarverslag over 2014, dat ten kantore ter inzage ligt.

's Hertogenbosch, 11 maart 2016

De regiomanager:

Regio Noordoost Brabant

**Regio Noordoost Brabant
s-Hertogenbosch**

BALANS PER 31 DECEMBER 2014

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
	€	€
ACTIVA		
Vlottende activa		
Te vorderen bedragen inzake subsidies	223.969	-
Te ontvangen subsidies	69.600	-
Te vorderen bijdragen projecten	-	-
Vooruitbetaalde subsidie stichtingen	15.796	-
Omzetbelasting onder BCF regeling	-	-
Overlopende activa	-	-
	<u>309.365</u>	<u>-</u>
 Liquide middelen	 <u>2.586.449</u>	 <u>-</u>
 TOTAAL ACTIVA	 <u>2.895.814</u>	 <u>-</u>

**Regio Noordoost Brabant
s-Hertogenbosch**

BALANS PER 31 DECEMBER 2014

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
	€	€
PASSIVA		
Eigen vermogen (Beschikbaar voor doelstellingen)		
Bestemmingsreserve	280.513	-
Reserve AgriFood Capital B.V.	506.000	-
Exploitatieresultaat	-129.622	-
	<u>786.513</u>	<u>-</u>
 Kortlopende schulden		
Crediteuren	-	-
Verplichtingen uit hoofde van ontvangen subsidies	1.833.525	-
Overige kortlopende schulden	275.776	-
	<u>2.109.301</u>	<u>-</u>
 TOTAAL PASSIVA	<u><u>2.895.814</u></u>	<u><u>-</u></u>

**Regio Noordoost Brabant
s-Hertogenbosch**

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2014

	Realisatie 2014 €	Begroting 2014 €	Realisatie 2013 €
Baten			
Bijdragen regiopartners	1.928.220	-	-
Bijdragen Provincie	595.395	-	-
Overige bijdragen	86.450	-	-
	<u>2.610.065</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Lasten			
Regio	627.077	-	-
REAP	480.516	-	-
Streeknetwerken	465.186	-	-
AgriFood Capital	660.907	-	-
	<u>2.233.687</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	376.378	-	-
Financiële baten en lasten	-	-	-
OPERATIONEEL RESULTAAT	376.378	-	-
Voorstel winstbestemming			
Verrekenen met de bestemmingsreserve	-129.622	-	-
Reserveren voor Agrifood Capital B.V.	506.000	-	-
	<u>376.378</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
RESULTAAT NA BESTEMMING	<u><u>-</u></u>	<u><u>-</u></u>	<u><u>-</u></u>

Regio Noordoost Brabant s-Hertogenbosch

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de door de regio gekozen grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zoals hierna beschreven. De jaarrekening is opgesteld naar de grondslag van historische kostprijs.

Vlottende activa

De vlottende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van eventuele voorzieningen voor mogelijke oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Baten

De in de staat van baten en lasten vermelde baten bestaan voornamelijk uit ontvangen subsidies, bijdragen van overheidsinstanties en overige baten.

De bijdrage van de regiopartners wordt verantwoord als bate indien en voorzover daar reeds concrete verplichtingen tegenover staan, of uitgaven voor zijn gedaan.

Lasten

De lasten bestaan uit zowel kosten van het programmamanagement als uit kosten van verstrekte subsidies. De lasten zijn bepaald op basis van historische uitgaafprijzen en zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar zijn in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Verantwoording subsidiestromen

Vanuit de provincie Noord-Brabant zijn diverse subsidies voor verschillende programma's toegezegd aan de Regio, die programma's beslaan veelal meerdere jaren. De subsidiebaten van de provincie zijn daarom ook onderverdeeld in jaarlagen. In elk kalenderjaar wordt de betreffende jaarlaag als vordering verantwoord, waarop de daadwerkelijk ontvangen bedragen worden afgeboekt. Bij subsidieverlening van de Regio aan een project wordt de gehele subsidietoezegging als verplichting geboekt, die vervolgens naar rato van de (financiële) voortgang van een project als bate wordt verantwoord. De door Stichting Midpoint Brabant gesubsidieerde projecten moeten regelmatig rapporteren over hun financiële voortgang. De in die tussentijdse rapportages of eindrapportages opgenomen en door Stichting Midpoint Brabant goedgekeurde kosten en financiering worden door Stichting Midpoint Brabant als baten en lasten geboekt.

Resultaatbestemming

Het resultaat voor bestemming betreft het reguliere resultaat op basis van bovenstaande grondslagen. In de staat van baten en lasten is aanvullend de resultaatbestemming weergegeven. Het resultaat na bestemming betreft het resultaat na mutatie van de resultaatbestemming in het vermogen.

Regio Noordoost Brabant 's-Hertogenbosch

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2014

Activa

Viottende activa

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar.

Overige vorderingen	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Te ontvangen subsidies Provincie	69.600	-
Te ontvangen bijdragen Partners	199.212	-
Te vorderen bedragen ihkv REAP 2012-2015	24.757	-
Te vorderen bijdragen projecten	-	-
Vooruitbetaalde kosten	15.796	-
Overlopende activa	-	-
	<u>309.365</u>	<u>-</u>

Liquide middelen	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Rekeningen-courant gemeente 's Hertogenbosch	2.586.449	-
	-	-
	<u>2.586.449</u>	<u>-</u>

De geldmiddelen zijn beschikbaar voor de doelstellingen van de regio en worden beheerd door de Gemeente 's Hertogenbosch

Passiva

Eigen vermogen	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Bestemmingsreserves		
De bestemmingsreserve regio wordt aangewend voor de doeleinden van de regio		
Het verloop van de bestemmingsreserve is als volgt:		
Saldo per 1 januari	-	-
Toevoegingen	506.000	-
Onttrekkingen	-	-
Saldo per 31 december	<u>506.000</u>	<u>-</u>

Kortlopende schulden

Crediteuren	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Crediteuren volgens aanwezige saldijst per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

Regio Noordoost Brabant s-Hertogenbosch

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2014

Kortlopende schulden

Te veel ontvangen voorschotten REAP 2008-2011	320.052	-
Te veel ontvangen voorschotten REAP 2012-2015	193.769	-
Verplichtingen uit hoofde van verleende subsidies REAP 2012-2015	612.905	-
Te veel ontvangen voorschotten Streeknetwerken 2012-2015	25.842	-
Verplichtingen uit hoofde van verleende subsidies Streeknetwerken	680.957	-
Overige kortlopende schulden	275.776	-
	<u>2.109.301</u>	<u>-</u>

REAP

Voor het REAP 2012-2015 door de provincie Noord-Brabant subsidies toegezegd

	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>
Uitvoeringskosten programma	59.000	59.000	69.079
Projectkosten	236.000	236.000	276.316
Totaal toegezegd door de Provincie	295.000	295.000	345.395
Met provinciale subsidie gefinancierde verplichtingen jegens derden	155.187	191.375	207.986
Budget beheerskosten programma	59.000	59.000	69.079
Totaal gerealiseerd voor het REAP programma	214.187	250.375	277.065
Reeds ontvangen van de Provincie	295.000	295.000	345.395
Te veel ontvangen voorschotten	80.814	44.625	68.330
Verplicht jegens derden	310.373	382.750	415.972
Betaalde voorschotten	231.591	178.988	85.611
Resterende verplichting	78.782	203.763	330.361

Met de Provincie wordt overleg gevoerd om de nog niet bestede middelen in 2015 alsnog aan te mogen wenden voor projecten

**Regio Noordoost Brabant
s-Hertogenbosch**

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2014

STREEKNETWERKEN

Voor het streeknetwerkenprogramma 2012-2013 en 2014-2016 zijn door de Provincie Noord-Brabant subsidies toegezegd.

	<u>2013</u>	<u>2014</u>
Uitvoeringskosten programma	41.500	50.000
Projectkosten	<u>166.000</u>	<u>200.000</u>
Totaal toegezegd door de Provincie	207.500	250.000
Met provinciale subsidie gefinancierde verplichtingen jegens derden	140.158	200.321
Budget beheerskosten programma	<u>41.500</u>	<u>50.000</u>
Totaal gerealiseerd voor het REAP programma	181.658	250.321
Reeds ontvangen van de Provincie	<u>207.500</u>	<u>250.000</u>
Te veel ontvangen voorschotten	25.842	-
Verplicht jegens derden	280.315	400.641
Betaalde voorschotten	<u>-</u>	<u>-</u>
Resterende verplichting	280.315	400.641

In 2015 wordt veel tijd geïnvesteerd in het inzicht verkrijgen in de reeds betaalde voorschotten aan projectbegunstigden van de deelprojecten.

OVERIGE KORTLOPENDE SCHULDEN

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Doorbelasting kosten regio manager 2014	180.556	-
Doorbelasting kosten financieel beheer gemeente 's Hertogenbosch	23.633	-
Nog te ontvangen facturen inhuur	67.587	-
Nog te betalen accountantskosten	4.000	-
	<u>275.776</u>	<u>-</u>

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichting en activa

Er bestaan geen niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen of activa

**Regio Noordoost Brabant
s-Hertogenbosch**

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2014

	Realisatie 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
Baten			
Dekking Regio			
Bijdrage regiopartners	832.825	-	-
BTW compensatie via partners	199.212	-	-
Overige baten	16.850	-	-
	<u>1.048.887</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Dekking REAP			
Bijdrage provincie	345.395	-	-
Bijdrage regiopartners	345.395	-	-
Bijdrage derden	-	-	-
	<u>690.790</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Dekking Streeknetwerken			
Bijdrage provincie	250.000	-	-
Bijdrage regiopartners	250.000	-	-
Bijdrage derden	-	-	-
	<u>500.000</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Dekking Agrifood Capital			
Bijdrage regiopartners	500.000	-	-
Bijdrage projecten	-	-	-
Bijdrage Provincie Makel en Schakel	69.600	-	-
	<u>569.600</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

**Regio Noordoost Brabant
s-Hertogenbosch**

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2014

Lasten	Realisatie 2014	Begroting 2014	Realisatie 2013
Kosten Regio			
Programmanager	180.556	-	-
Bestuurkosten	13.208		
Secretariaat	125.376	-	-
Medewerker PR	74.167	-	-
PR, communicatie	61.898	-	-
Financieel beheer gem den Bosch	23.633		
Accountantskosten	4.000	-	-
Projectmanagers	-	-	-
Huisvesting	61.582	-	-
Bijeenkomsten en representatie	-	-	-
Algemene kosten	57.425	-	-
Projectkosten	261.347		
Door te belasten aan derden	15.796-	-	-
Door te belasten aan REAP	64.544-		
Door te belasten aan Streeknetwerken	64.544-		
Door te belasten aan Agrifood Capital	91.231-		
	<u>627.077</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
REAP			
Kosten programmabureau	64.544	-	-
Projectuitgaven	<u>415.972</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>480.516</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Streeknetwerken			
Kosten programmabureau	64.544	-	-
Projectuitgaven	<u>400.641</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>465.186</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Agrifood Capital			
Kosten Agrifood Capital	138.408	-	-
Projectuitgaven	<u>522.499</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>660.907</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2014

Financiële baten en lasten

Rentebaten en soortgelijke baten
Rentelasten en soortgelijke lasten

-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-

's Hertogenbosch, 11 maart 2016

De regiomanager:

Regio Noordoost Brabant

**Regio Noordoost Brabant
s-Hertogenbosch**

OVERIGE GEGEVENS

Voorstel bestemming operationeel resultaat boekjaar

In de staat van baten en lasten is een voorstel voor bestemming van het operationeel resultaat opgenomen, en als zodanig in deze jaarrekening verwerkt.

Controleverklaring

Niet van toepassing

Regio Noordoost Brabant s-Hertogenbosch

BIJLAGEN

Stand van zaken per subsidieprogramma

In de bijlagen is een overzicht opgenomen van de verhouding in de overheadkosten 2015

	<u>2014</u>
Programmamanager	180.556
Bestuurkosten	13.208
Secretariaat	125.376
Medewerker PR	74.167
PR, communicatie	61.898
Financieel beheer gem den Bosch	23.633
Accountantskosten	4.000
Projectmanagers	-
Huisvesting	61.582
Bijeenkomsten en representatie	-
Algemene kosten	57.425
Kosten programmabureau REAP	64.544
Kosten programmabureau Streeknetwerken	64.544
Exploitatiekosten Agrifood Capital	138.408
Werk programmamanger voor projecten	135.417-
Door te belasten aan derden	15.796-
Door te belasten aan REAP	64.544-
Door te belasten aan Streeknetwerken	64.544-
Door te belasten aan Agrifood Capital	91.231-
Totaal indirecte kosten voor de regio	<u>497.809</u>
Totaal inzet regiopartners voor de regio	1.928.220
Totaal inzet Provincie	595.395
Totaal overige bijdragen	86.450
Totaal bijdragen	<u>2.610.065</u>
Percentage van de overhead overall	19,07%
Percentage van de overhead sec Regio	27,65%

In dit percentage zit een eenmalige extra doorbelasting van overhead op de inleenkosten van de regiomanager. Zonder dit eenmalige effect van ca. 40.000,-- zou het percentage 22,85% hebben bedragen.

